

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

उदकशान्ति मन्त्रपाठः
(only with anuShangam)

1 उदकशान्ति	6
1.1 वेदारंभे सर्वसाधारण्येन जप्याः मन्त्राः	6
1.2 वेदाध्या	7
1.3 रक्षोघ्नं	7
1.4 इन्द्र सूक्तं	10
1.5 ये देवाः (अनुषङ्गं)	13
1.6 आयुष्कामेष्टि मन्त्राः (अनुषङ्गं)	14
1.7 अगंहोमुच मन्त्राः (अनुषङ्गं)	15
1.8 शास्तृ सूक्तं (आप्यं)	16
1.9 राष्ट्रभृतं (अनुषङ्गं)	17
1.10 सर्प सूक्तं	20
1.11 पंचचोडाः (अनुषङ्गं)	20
1.12 अप्रतिरथः	22
1.13 चमकं तृतीय अनुवाकः	24
1.14 विहव्यम्	25
1.15 मृगारः	26
1.16 सर्पाहुती मन्त्राः (अनुषङ्गं)	30
1.17 गन्धर्वाहुतीः (अनुषङ्गं)	31

1.18अज्यानि मन्त्राः	33
1.19अथर्वशीर्ष	34
1.20प्रत्यंगिरसः	35
1.21अन्न सूक्तं.....	40
1.22वाख् सूक्तं	42
1.23श्रद्धा सूक्तं	43
1.24ब्रह्म सूक्तं.....	44
1.25गो सूक्तं.....	45
1.26सूर्या चन्द्रमसा सूक्तं	47
1.27नासदासीय सूक्तं	49
1.28भाग्य सूक्तं.....	51
1.29नक्षत्र सूक्तं(वाक्यं)	53
1.30नक्षत्र उपहोम मन्त्राः.....	68
1.31वरुण सूक्तं	76
1.32पवमान सूक्तं	77
1.33नक्षत्र सूक्तं (नक्षत्र जप मन्त्राः)	81

Notes: This Book has been brought to you with the courtesy of some Veda learners who have collaborated to prepare this book.

Please give your feedback, comments and report errors to the e-mail id **vedavms@gmail.com**. We shall strive to make this book more accurate and error-free.

You may note that there are inherent “paata bedhas” when we compare various sources and books. We have made constant reference to the Taittiriya Sakhaa compiled and commented by Shri. Sayanacharya of 13th Century and Shri Bhatta Bhaskaracharya (period unknown). Their manuscript compilations were later converted into books by great Scholars. One of such sets of “Taittiriya” was printed and published during earlier 1900 A.D. at Govt. Branch Press, Mysore and another set later published under “Anandaashram Series”. These Books were referred to by us as our primary source material for this Book.

This book has not been prepared with any commercial purpose and is purely for studies.

Conventions used in Letters:

८ – is represented by (g)

८ is represented by (gg)
—

८ is represented by (gm)
—

८ is represented as anunaasikam
—

Version Notes: Version 4.0 dated 30th November 2019

1. In this Version, the Source references of various Mantras have been indicated.

TS   -   Taittiriya Samhita
TB   -   Taittiriya Brahamanam
TA   -   Taittiriya Aranyakam
EAK -   Ekaagni Kaandam
RV   -   Rig Veda Samhita

2. Corrections found and reported till 30th November 2019 have been incorporated
3. Convention improvements in Nasal, representation of Svarabhakti and sound extensions have been incorporated
4. Some Paragraph numbering will be different and the Paragraph numbers given for short forms of Mantra will be missing. Some numbers have been changed to match with Mantra Source Reference.
5. This is special version, **with only Anushangam** , prepared at the request of some Veda Learning Groups.

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

१ उदकशान्ति

1.1 वेदारंभे सर्वसाधारण्येन जप्याः मन्त्राः

ओं भूः तथ्स॑वि॒तुर्-व॑रै॒ण्यं॑ । ओं भुवः॑ भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि ।

ओ३ सुवः॑ धियो॑ यो॒नः प्रचो॑दयात् ।

ओं भूः तथ्स॑वि॒तुर्-व॑रै॒ण्यं॑ । भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि ।

ओं भुवः॑ धियो॑ यो॒नः प्रचो॑दयात् ।

ओ३ सुवः॑ तथ्स॑वि॒तुर्-व॑रै॒ण्यं॑ भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि ।

धियो॑ यो॒नः प्रचो॑दयात् ।

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ।

1.2 वेदाधया

अ॒ग्निमी॑ळे पु॒रोहि॑तं-य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॑त्विजं॑ । हो॒तारं॑ रत्न॑ धा॒तमं॑ ।
 इ॒षे त्वो॒र्जेत्वा॑ वा॒यव॑स्स्थो पा॒यव॑स्थ दे॒वो व॑स्सवि॒ता प्रा॑र्पयतु
 श्रेष्ठ॑तमाय॒ कर्म॑णे ।

अ॒ग्न आ॑याहि वी॒तये॑ गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये । नि॒होता॑ स॒त्सि ब॒र्हिषि॑ ।
 श॒न्नो दे॒वीर॒भिष्ट॑य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑ ।

शं यो॒रभि॑स्रवन्तु नः ॥ 1 (1)

1.3 रक्षोघ्नं

TS 1.2.14.1 to TS 1.2.14.7 for Para 1 to 8

कृ॒णुष्व॑ पा॒जः प्र॑सि॒तिन्न॑ पृ॒थ्वीं या॑हि रा॒जे वा॑मवा॒ञ् इ॒भेन॑ ।
 वृ॒ष्वी म॒नु प्र॑सि॒तिं द्रू॑णानोऽस्ताऽसि॑ वि॒ध्य र॒क्ष स॑स्तपि॒ष्ठैः ।
 तव॑ भ्र॒मास॑ आ॒शुया॑ प॒तं त्य॑नुस्पृ॒श-धृ॑षता शोशु॒चानः॑ ।
 तपू॑ष्यग्ने जु॒ह्वा प॒तं-गा॑नसन्दि॒तो वि॑सृ॒ज वि॑ष्व गु॒ल्काः ।
 प्र॒तिस्प॑शो वि॒सृज॑-तू॒र्णित॑मो भ॒वा पा॑युर्वि॒शो अ॒स्या अ॑द॒ब्धः ॥ 2

यो॒नो दू॒रे अ॒घश॑ꣳसो॒यो अ॒न्त्यग्ने॑ मा॒किष्टे॑ व्य॒थिरा॑ द॒धर्षी॑त् ।
 उ॒दग्ने॑ तिष्ठ॒ प्रत्या॑ त॒नुष्व॑न्यमि॒त्राꣳ ओष॑ता-त्ति॒ग्महे॑ते ।
 यो नो॒ अरा॑तिꣳ स॒मिधान॑ च॒क्रे नी॒चा तं॑धक्ष्य॒त सन्न॑ शुष्कं॑ ॥
 ऊ॒र्ध्वो भव॑ प्रति॒ वि॒ध्या-॑ध्य॒स्मदा॑ विष्कृ॒णुष्व॑ दै॒व्या॑न्यग्ने ।
 अ॒वस्थि॑रा त॒नुहि॑ यातु॒ जूनां॑ जा॒मिम॑जा॒मिं प्र॑मृणीहि॒ शत्रू॑न् ॥ 3

स॒ते जा॑नाति॒ सु॒मतिं॑ यं वि॒ष्टय॑ ई॒वते॑ ब्र॒ह्मणे॑ गा॒तुमै॑रत् ।
 वि॒श्वा॑न्य॒स्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒म्नान्य॑र्यो॒ विदु॑रो अ॒भिद्यौ॑त् ।
 से॒दग्ने॑ अस्तु॒ सु॒भग॑ स्सु॒दानु॑र् यस्त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॑ य उ॒क्थैः॑ ।
 पि॒प्री॑षति॒ स्व आ॑युषि॒ दुरो॑णे वि॒श्वेद॑स्मै सु॒दिना॑-साऽस॒दिष्टिः॑ ।
 अ॒र्चामि॑ते सु॒मतिं॑ घोष्य॒र्वाख्-सन्ते॑ वा॒ वाता॑ जर॒ता मि॑यंगीः ॥ 4

स्व॒श्वा॑स्त्वा सु॒रथा॑ म॒र्जये॑-मा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑ धा॒रये॑र-नु॒द्यून् ।
 इ॒ह त्वा॑ भू॒र्या च॑रेदु॒प॒त्मन् दो॑षाव॒स्त्रर् दी॑दिवाꣳ स॒मनु॑द्यून् ।
 क्री॒डन्त॑स्त्वा सु॒मन॑स स्स॒पेमा॑भि द्यु॒म्ना त॑स्थि॒वाꣳसो॒ जना॑नां ।
 यस्त्वा॒ स्वश्च॑स्सु॒हिर॑ण्यो अ॒ग्न उप॑याति॒ वसु॑म॒ता रथे॑न ।
 तस्य॑ त्रा॒ता भव॑सि॒ तस्य॑ स॒खा यस्त॑ आ॒तिथ्य॑ मा॒नुष॑ग् जु॒जोष॑त् ॥ 5

महो॑रु॒जामि॑ ब॒न्धुता॑ वचो॑ भिस्तन्मा॑ पितुर्गो॑त॒माद॑ न्वियाय ।
त्वन्नो॑ अस्य॑ वचस॑-श्चिकि॒द्धि हो॑तर्यविष्ठ सु॒क्रतो॑ द॒मूनाः॑ ।
अ॒स्वप्न॑ ज॒स्तर॑णय॒ स्सु॒शेवा॑ अत॒न्द्रासो॑ऽवृ॒का अ॑श्रमिष्ठाः ।
ते पा॒यवः॑ स॒ध्रिय॑ञ्चो निषद्याग्ने॒ तव॑ नः पा॒न्त्वमूर॑ ।
ये पा॒यवो॑ मा॒मते॑यं ते अग्ने॒ पश्य॑न्तो अ॒न्धं दु॑रिताद॒ रक्ष॑न् ।
र॒रक्ष॑ तान्त् सु॒क्रतो॑ वि॒श्ववे॑दा दि॒प्सन्त॑ इ॒द्रिप॑वो नाह॑ दे॒भुः ॥ 6
त्वया॑ वय॑ञ् स॒धन्य॑-स्त्वो॒ता स्तव॑ प्रणी॒त्य श्याम॑ वा॒जान् ।
उ॒भाश॑ञ् सा सू॒दय॑ सत्यता तेऽनु॒ष्ठुया॑ कृ॒णु॒ह्य-ह्या॑ण ।
अ॒या ते॑ अग्ने॒ समि॑धा वि॒धेम॑ प्र॒तिस्तो॑मञ् श॒स्यमा॑नं गृ॒भाय॑ ।
द॒हाश॑सो र॒क्षसः॑ पा॒ह्यस्मा॑न् द्रु॒हो नि॒दो मि॒त्रम॑हो अ॒वद्या॑त् ।
र॒क्षो॒हणं॑ वा॒जिन॑माजि॒ घर्मि॑ मि॒त्रं प्र॑थिष्ठ मु॒पया॑मि श॒र्म ।
शि॒शानो॑ अ॒ग्निः क्र॑तुभि॒ स्समि॑द्ध-स्स॒नो दि॒वा स॒ रिषः॑
पा॒तु नक्तं॑ ॥ 7

वि॒ज्यो॒ति॒षा बृ॒हता॑ भा॒त्यग्नि॑ रा॒विर्-वि॒श्वानि॑ कृ॒णुते॑ म॒हि॒त्वा ।
 प्रा॒दे॒वी॒र्मा॒या स्स॑ह॒ते दु॒रे॒वा शि॒श॒ी॒ते शृ॒ंगे रक्ष॑से वि॒निक्षे॑ ।
 उ॒तस्वा॒नासो॑ दि॒विष॑न्त्व॒ग्ने स्ति॒ग्मायु॑धा रक्ष॑से ह॒न्त वा उ॑ ॥ 8 (2)

1.4 इन्द्र सूक्तं

TS 1.6.12.1 to TS 1.6.12.6, for para 9 to 14

इन्द्रं॑ ँ॒वो वि॒श्वत॑स्प॒रि ह॒वाम॑हे ज॒नेभ्यः॑ । अ॒स्माक॑मस्तु के॒वलः॑ ।
 इन्द्रं॑ न॒रो ने॒मधि॑ता ह॒वन्ते॑ य॒त्पा॒र्या यु॒नज॑ते धि॒यस्ताः॑ ।
 शू॒रो नृ॑षा॒ता श॒वस॑श्च॒का न आ॑ गो॒मति॑ व्र॒जे भ॒जा त्व॒न्नः॑ ।
 इन्द्रि॑याणि श॒तक्र॑तो या ते ज॒नेषु॑ पञ्च॒सु । इन्द्र॑ तानि॑ त आ वृ॒णे ।
 अनु॑ते दा॒यि म॒ह इन्द्रि॑याय स॒न्नाते॑ वि॒श्वम॑नु वृ॒त्रह॑त्ये ॥ 9

अनु॑ क्ष॒त्रम॑नु स॒हो य॒जत्रे॑न्द्र दे॒वेभि॑रनु ते नृ॒षह्ये॑ ।
 आय॑स्मिन्त् स॒प्तवा॑स॒वा स्ति॑ष्ठन्ति स्वा॒रुहो॑ यथा ।
 ऋषि॑र्ह दी॒र्घ श्रु॑त्त॒म इन्द्र॑स्य घ॒र्मो अ॑ति॒थिः॑ ।
 आ॒मासु॑ प॒क्वमै॑रय आ सूर्य॑ रो॒हयो॑ दि॒वि ।
 घ॒र्मन्न॑ सा॒मन्त॑प॒ता सु॒वृत्ति॑भिर्-जुष्टं॑ गि॒र्वण॑ से॒गिरः॑ ।
 इन्द्र॑मिद् गा॒थिनो॑ बृ॒हदिन्द्र॑ म॒र्केभि॑ र॒र्किणः॑ । इन्द्रं॑ ँ॒वाणी॑रनूष॒त ॥ 10

गा॒यन्ति॒त्वा गा॒यत्रि॒णोर्चं॑ त्य॒र्क म॒र्कि॒णः ।

ब्र॒ह्मा॒णस्त्वा श॒तक्र॒त-वु॒द्व॒ॐ श॒मि॒व ये मि॒रे ।

अ॒ॐहो॒मु॒चे प्र॒भरे॒मा मनी॒षा मो॒षि॒ष्ठ-दा॒न्वे सु॒म॒तिं गृ॒णा॒नाः ।

इ॒दमि॒न्द्र प्र॒ति ह॒व्यं गृ॒भाय॑ स॒त्यास्स॒न्तु य॒ज॒मा॒नस्य॑ का॒माः ॥

वि॒वे॒षय॒न्मा धि॒षणा॑ ज॒जान॑ स्त॒वै पु॒रा पा॒र्यादि॒न्द्र म॒हः ।

अ॒ॐह॒सो यत्र॑ पी॒पर॒द्यथा॑ नो ना॒वे॒व या॒न्त मु॒भये॑ ह॒वन्ते ॥ 11

प्र॒स॒म्राजं॑ प्र॒थम॑ म॒ध्व-रा॒णाम॒ॐ हो॒ मु॒चं वृ॒षभं॑ य॒ज्ञिया॑नां ।

अ॒पा॒न्न-पा॒तम॒श्विना॑ ह॒यन्त॑ म॒स्मिन्न॑र इ॒न्द्रि॒यं ध॒त्तमो॑जः ।

वि॒न इ॒न्द्र मृ॒धो ज॒हि नी॒ चा य॒च्छ पृ॒तन्य॑तः ।

अ॒ध॒स्पदं॑ त॒मीं कृ॒धि यो अ॒स्मा॒ॐ अ॒भि॒दा॒सति॑ ।

इ॒न्द्रक्ष॑त्र॒मभि॑ वा॒ममो॑जो ऽजा॒यथा॑ वृ॒षभ॑ च॒र्षणी॑नां ।

अ॒पा॒नु॒दो ज॒नम॑मि॒त्र य॒न्त मु॒रुं दे॒वेभ्यो॑ अ॒कृ॒णो॒रु लो॒कं ।

मृ॒गो न॑ भी॒मः कु॒चरो॑ गि॒रि॒ष्ठाः प॒रा॒वत॑ आ॒जगा॑मा-प॒रस्याः ॥ 12

सृ॒क॒ꣳ स॒ꣳ शाय॑ प॒विमि॑न्द्र ति॒ग्मं वि॑शत्रून् ताडि॑ विमृ॒धो नु॑दस्व ।
 वि॑शत्रून् विमृ॒धो नु॑द विवृ॒त्रस्य॑ ह॒नू रुज॑ ।
 वि॒मन्यु॑मिन्द्र॒ भामि॑तो ऽमि॒त्रस्या॑भि दा॒सतः॑ ।
 त्रा॒ता॒रमि॑न्द्र म॒वि॒ता॒र मि॑न्द्रꣳ ह॒वे ह॒वे सु॒हवꣳ शू॒रमि॑न्द्रं ॥
 हु॒वे नु॑ श॒क्रं पु॒रुहू॑त मि॒न्द्रꣳ स्व॒स्ति नो॑ म॒घवा॑ धा॒त्विन्द्रः॑ ॥ 13

मा ते॑ अ॒स्याꣳ स॒हसा॑वन् परि॒ष्टा व॒धाय॑ भूम॒ हरि॑वः प॒रादै॑ ।
 त्रा॒यस्व॑नो ऽवृ॒केभि॑र्-व॒रूथै॑ स्तव॒ प्रि॒यास॑ स्सू॒रिषु॑ स्याम ।
 अ॒नव॑स्ते रथ॒मश्वा॑य तक्षन्-त्व॒ष्टा व॒ज्रं पु॒रुहू॑त द्यु॒मन्तं॑ ॥
 ब्र॒ह्मा॒ण इ॒न्द्रं म॒हय॑न्तो अ॒र्कैर॑व॒र्द्धय॑-न्न॒हये॑ ह॒न्त वा॑ उ ।
 वृ॒ष्णे य॑त्ते वृ॒षणो॑ अ॒र्कम॑र्चा नि॒न्द्र ग्रा॑वा॒णो अ॒दि॒ति-स्स॒जोषाः॑ ॥
 अ॒नश्वा॑सो ये प॒वयो॑ऽर॒था इ॒न्द्रे॑षि॒ता अ॒भ्यव॑र्त्तं त॒दस्यू॑न् ॥ 14 (3)

T.A.6.1.9 for para 15a, TS1.4.41.1 & TS1.4.42.1 for para 15b

य॒त इ॒न्द्र भ॑यामहे॒ ततो॑ नो॒ अभ॑यं कृ॒धि ।
 म॒घव॑न् च्छ॒ग्धि त॒व तन्न॑ ऊ॒तये॑ वि॒द्विषो॑ विमृ॒धो ज॑हि ।
 स्व॒स्ति॒दा वि॑श॒स्पति॑-वृ॒त्रहा॑ विमृ॒धो व॑शी ।
 वृ॒षेन्द्रः॑ पु॒र ए॒तु न॑ स्स्व॒स्ति॒दा अभ॑यं क॒रः ॥ 15a

महा॑ इन्द्रो॑ वज्र॑ बाहु॑ षोड॑शी शर्म॑ यच्छतु॑ ।

स्व॒स्ति नो॑ म॒घवा॑ करोतु॒ हन्तु॑ पा॒प्मानं॑ योऽस्मान् द्वेष्टि॑ ।

स॒जोषा॑ इन्द्र॒ सग॑णो मरु॒द्भि स्सोमं॑ पिब वृ॒त्रहन्॑ च्छूर वि॒द्वान् ।

ज॒हि शत्रू॑ रप॒मृधो॑-नुद॒स्वाथा॑ भयं कृणुहि वि॒श्वतो॑ नः ॥ 15b (4)

1.5 ये देवाः (अनुषङ्गः)

TS 1.8.7.1 for para 16

ये दे॒वाः पु॒रस्सदो॑ऽग्नि॒ नैत्रा॑ रक्षो॒हण॒स्तेनः॑ पा॒न्तु ते नो॑ऽवन्तु॒

तेभ्यो॑ नम॒स्तेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।

ये दे॒वा दक्षि॑ण॒सदो॑ यम॒ नैत्रा॑ रक्षो॒हण॒स्तेनः॑ पा॒न्तु ते नो॑ऽवन्तु॒

तेभ्यो॑ नम॒स्तेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।

ये दे॒वाः पश्चा॑त्सद॒ स्सवि॑तृ॒ नैत्रा॑ रक्षो॒हण॒स्तेनः॑ पा॒न्तु ते

नो॑ऽवन्तु॒ तेभ्यो॑ नम॒स्तेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।

ये दे॒वा उत्त॑र॒सदो॑ वरु॒णनेत्रा॑ रक्षो॒हण॒स्तेनः॑ पा॒न्तु ते नो॑ऽवन्तु॒

तेभ्यो॑ नम॒स्तेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।

ये दे॒वा उप॒रि॒षदो॒ बृ॒हस्प॒ति ने॒त्रा रक्षो॒हण॒स्तेनः॑ पा॒न्तु ते॑
 नो॒ऽव॒न्तु ते॒भ्यो नम॒स्तेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।
 अ॒ग्नये॑ रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ ।
 य॒माय॑ रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ ।
 स॒वित्रे॑ रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ ।
 व॒रुणाय॑ रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ ।
 बृ॒हस्प॒तये॑ दु॒वस्व॒ते रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ ॥ 16A (5A)

1.6 आयुष्कामेष्टि मन्त्राः (अनुषङ्गः)

TS 2.3.10.3 for para no.17

अ॒ग्निरा॒युष्मान्त्स॑ व॒नस्प॒तिभि॑ रा॒युष्मान् ते॒नत्वा॑
 ऽऽयु॒षाऽऽयु॒ष्मन्तं॑ करोमि ।
 सोम॑ आ॒युष्मान्त्स॑ ओष॒धीभि॑रा॒युष्मान् ते॒नत्वा॑
 ऽऽयु॒षाऽऽयु॒ष्मन्तं॑ करोमि ।
 य॒ज्ञ आ॒युष्मान्त्स॑ दक्षि॒णाभि॑रा॒युष्मान् ते॒नत्वा॑
 ऽऽयु॒षाऽऽयु॒ष्मन्तं॑ करोमि ।

ब्र॒ह्मा॒यु॒ष्मत्तद् ब्रा॒ह्म॒णै-रा॒यु॒ष्मत् ते॒न॒त्वा ऽऽयु॒षाऽऽयु॒ष्मन्तं
करो॒मि ।

दे॒वा आ॒यु॒ष्मन्तस्ते॑ ऽमृ॒ते-ना॒यु॒ष्मन्तस्ते॒न॒त्वा
ऽऽयु॒षाऽऽयु॒ष्मन्तं करो॒मि ॥ 17A(6A)

1.7 अ॒गं॒हो॒मुच॑ मन्त्राः (अनुषङ्गः)

TS 2.3.13.1, for para No. 18

या वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा य॒त॒व्या त॒नू॒स्तये॑ म॒म॒ह॒सो मुञ्च॑तं ।
या वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा स॒ह॒स्या त॒नू॒स्तये॑ म॒म॒ह॒सो मुञ्च॑तं ।
या वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा र॒क्ष॒स्या त॒नू॒स्तये॑ म॒म॒ह॒सो मुञ्च॑तं ।
या वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा ते॒ज॒स्या त॒नू॒स्तये॑ म॒म॒ह॒सो मुञ्च॑तं ।
यो वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा व॒ग्नौ स्रा॒म॒स्तं वा॒मे ते॒ना व॑यजे ।
यो वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा द्वि॒पा॒थ्सु प॒शुषु॑ स्रा॒म॒स्तं वा॒मे ते॒ना
व॑यजे ।
यो वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा च॒तु॒ष्पा॒थ्सु प॒शुषु॑ स्रा॒म॒स्तं वा॒मे ते॒ना
व॑यजे ।

यो॑ वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा गो॒ष्ठे स्राम॑स्तं॒ वा॒मे ते॒ना वय॑जे ।
 यो॑ वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा गृ॒हेषु॑ स्राम॑स्तं॒ वा॒मे ते॒ना वय॑जे ।
 यो॑ वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णाऽप्सु॑ स्राम॑स्तं॒ वा॒मे ते॒ना वय॑जे ।
 यो॑ वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णौष॑धीषु॒ स्राम॑स्तं॒ वा॒मे ते॒ना वय॑जे ।
 यो॑ वा॒मिन्द्रा॑ वरु॒णा वन॑स्पतिषु॒ स्राम॑स्तं॒ वा॒मे ते॒ना वय॑जे ॥
 (18A) (7A)

1.8 शास्तृ सूक्तं (आप्यं)

TS 5.7.4.3 for para 19

अ॒ग्ने य॑श॒स्विन् य॑श॒से म॑म॒र्पये॑न्द्रा॒वती॑ म॒पचि॑ती मि॒हाव॑ह ।
 अ॒यं मूर्ध्ना॑ प॒रमे॑ष्ठी सु॒वर्चा॑-स्स॒माना॑ना मु॒त्तम॑ श॒लोको॑ अस्तु ।
 भ॒द्रं प॑श्यन्त॒ उप॑सेदु॒रग्रे॑ तपो॑ दी॒क्षा मृ॑षय॒ स्सुव॑र्विदः ।
 ततः॑ क्ष॒त्रं ब॑लमो॒जश्च॑ जा॒तं तद॑स्मै दे॒वा अ॒भिस॑न्न-मन्तु ।
 धा॒ता वि॑धा॒ता प॑रमो॒त स॒न्दृक् प्र॒जाप॑तिः प॒रमे॑ष्ठी वि॒राजा॑ ॥
 स्तो॒मा-श्च॑न्दा॒सि नि॒विदो॑म आ॒हुरे॑तस्मै रा॒ष्ट्रम॑भि-स॒न्नमा॑म ।
 अ॒भ्याव॑र्त्त॒ध्व-मु॑पमे॒त सा॒कम॑य॒ शा॒स्ता-ऽधि॑पतिर्वो॒ अस्तु॑ ।
 अ॒स्य वि॒ज्ञान॑मनु॒स-र॑भ॒ध्वमि॑मं प॒श्चाद॑नु जी॒वाथ॑ सर्वे ॥ 19 (8)

1.9 राष्ट्रभृतं (अनुषङ्गं)

TS 3.4.7.1, for para No. 20

ऋ॒ता॒षाड् ऋ॒त॒धा॒माऽग्नि॑र्-गन्ध॒र्वस्स॑-इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु
तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्यौष॑धयोऽप्सर॒स ऊ॒र्जो॑ ना॒म ता इ॒दं ब्र॒ह्म
क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

स॒ह॒तो वि॒श्वसा॑मा॒ सूर्यो॑ गन्ध॒र्वस्स॑ इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु
तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑ मरी॒चयोऽप्सर॒स आयु॑वो ना॒म ता
इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

सु॒षु॒म्नस्सूर्य॑-र॒श्मिश्च॑न्द्र॒मा गन्ध॒र्वस्स॑ इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु
तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑ नक्ष॒त्राण्य॑ ऽप्सर॒सो बे॒कुर॑यो ना॒म ता
इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

भु॒ज्युस्सु॑प॒र्णो य॒ज्ञो गन्ध॒र्वस्स॑ इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु तस्मै॑
स्वा॒हा ॥ तस्य॑ दक्षि॒णा अ॒प्सर॒स स्त॒वा ना॒म ता इ॒दं ब्र॒ह्म
क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

प्र॒जा॒प॒तिर्-वि॒श्व॒क॒र्मा॒ मनो॑ ग॒न्ध॒र्व॒स्स इ॒दं ब्र॒ह्म॑ क्ष॒त्रं पा॒तु
 तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑र्ख् सा॒मान्य॑-ऽप्सर॒सो वह॑यो॒ नाम॒ ता
 इ॒दं ब्र॒ह्म॑ क्ष॒त्रं पा॒न्तु॑ ताभ्य॒ स्वा॒हा ॥

इ॒षि॒रो वि॒श्व॒व्य॒चा वा॒तो ग॒न्ध॒र्व॒स्स इ॒दं ब्र॒ह्म॑ क्ष॒त्रं पा॒तु
 तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्या॑पो-ऽप्सर॒सो मु॒दा ना॒म ता॒ इ॒दं ब्र॒ह्म॑
 क्ष॒त्रं पा॒न्तु॑ ताभ्य॒ स्वा॒हा ॥

भु॒व॒न॒स्य प॒ते यस्य॑त॒ उप॒रि गृ॒हा इ॒ह च॑ ।
 स नो॑ रा॒स्वा॒ज्यानि॑ꣳ रा॒य॒स्पोष॑ꣳ सु॒वीर्य॑ꣳ स॒म्व॑त्स॒रीणाꣳ
 स्व॒स्तिꣳ स्वा॒हा ॥

प॒र॒मे॒ष्ठ्य॒धि॒प॒तिर्-मृ॒त्युर् ग॒न्ध॒र्व॒स्स इ॒दं ब्र॒ह्म॑ क्ष॒त्रं पा॒तु
 तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑ वि॒श्व॒म॒प्सर॒सो भु॒वो ना॒म ता॒ इ॒दं ब्र॒ह्म॑
 क्ष॒त्रं पा॒न्तु॑ ताभ्य॒ स्वा॒हा ॥

सु॒क्षि॒थि-स्सु॒भू॒तिर्-भ॒द्र॒कृ॒त् सु॒व॒र्वा॒न् प॒र्ज॒न्यो ग॒न्ध॒र्व॒स्स
 इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑ वि॒ध्यु॒तो-ऽप्स॒र॒सो
 रु॒चो ना॒म ता इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

दू॒रे हे॒तिर॑ मृ॒डयो॑ मृ॒त्युर् ग॒न्ध॒र्व॒स्स इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु
 तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्य॑ प्र॒जा अ॒प्स॒र॒सो भी॒रु॒वो ना॒म ता इ॒दं
 ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

चा॒रुः कृ॒पण॑ का॒शी का॒मो ग॒न्ध॒र्व॒स्स इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु
 तस्मै॑ स्वा॒हा ॥ तस्या॑ध॒यो ऽप्स॒र॒स इ॒शोच॑य॒न्तीर् ना॒म ता इ॒दं
 ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु ताभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

स नो॑ भु॒वन॑स्यप॒ते यस्य॑त उ॒परि॑ गृ॒हा इ॒ह च॑ ।

उ॒रु ब्र॒ह्म॒णेऽस्मै॑ क्ष॒त्राय॑ म॒हि श॒र्म य॒च्छ स्वा॒हा ॥ (20A)

(9A)

1.10 सर्प सूक्तं

TS 4.2.8.3 for para No. 21

नमो॑ अस्तु॒ सर्पे॑भ्यो॒ ये के॑ च पृ॒थि॒वी म॑नु ।
 ये अ॒न्तरि॑क्षे॒ ये दि॒वि ते॑भ्य॒ स्सर्पे॑भ्यो॒ नमः॑ ।
 येऽदो॑ रो॒चने॑ दि॒वो ये वा॒ सूर्य॑स्य॒ रश्मि॑षु ।
 येषा॑म॒प्सु सदः॑ कृतं॒ तेभ्य॑ स्सर्पे॑भ्यो॒ नमः॑ ।
 या इ॒षवो॑ यातु॒ धाना॑नां॒ ँ ये वा॒ वन॑स्पती॒ ॐ र॑नु ।
 ये वाऽव॑टे॒षु शे॑रते॒ तेभ्य॑ स्सर्पे॑भ्यो॒ नमः॑ ॥ 21 (10)

1.11 पंचचोडाः (अनुषङ्गः)

TS 4.4.3.1 for para No. 22

अ॒यं पु॒रो ह॑रि॒केश॑ स्सूर्य॑रश्मि॒-स्तस्य॑ रथ॒गृ॒त्सश्च॑ रथौ॒जाश्च॑
 से॒नानि॑ ग्रा॒म॒ण्यौ पु॒ञ्जि॒क॒स्थ॒ला च॑ कृत॒स्थ॒ला चा॑प्स॒रसौ॑
 यातु॑धा॒ना हे॒ती र॒क्षा ॐ॒सि प्र॒हे॒ति॒स्तेभ्यो॑ नम॒स्ते नो॑ मृ॒डय॑न्तु॒ते
 यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं॒ ॐ वो॒ ज॒म्भे॑ दधामि ॥

अ॒यं द॒क्षि॒णा वि॒श्वक॑र्मा तस्य॑ रथ॒स्वनश्च॑ रथे॑ चि॒त्रश्च॑ से॒नानि॑
 ग्रा॒म॒ण्यौ मे॒नका॑ च स॒हज॒न्या चा॑प्स॒रसौ द॒ङ्ष्णवः॑ प॒शवो॑
 हे॒तिः पौ॒रु॒षेयो॑ व॒धः प्र॒हेति॑स्तेभ्यो॒ नम॑स्ते नो मृ॒डय॑न्तु ते यं
 द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥

अ॒यं प॒श्चाद्-वि॒श्व व्य॑चा-स्तस्य॑ रथ॒प्रोतश्चा॑-स॒मरथ॑श्च
 से॒नानि॑ ग्रा॒म॒ण्यौ प्र॒म्लो॒चन्ती॑चा नु॒म्लो॒चन्ती॑-चा॑प्स॒रसौ सर्पा॑
 हे॒तिर् व्या॒घ्राः प्र॒हेति॑स्तेभ्यो॒ नम॑स्ते नो मृ॒डय॑न्तु तेयं द्वि॒ष्मो
 यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥

अ॒य-मु॒त्तरा॑थ् स॒म्य॑द्वसु॒स्तस्य॑ से॒नजि॑च्च सु॒षेण॑श्च से॒नानि॑
 ग्रा॒म॒ण्यौ वि॒श्वाची॑च घृ॒ताची॑चा-प्स॒रसा॒ वापो॑ हे॒तिर् वा॒तः
 प्र॒हेति॑स्तेभ्यो॒ नम॑स्ते नो मृ॒डय॑न्तु ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो
 द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥

अ॒यमु॒पर्य॑र् वा॒ग्व॒सु॒स्तस्य॑ ता॒क्ष्य-॑श्चा॒रि॒ष्ट-॑ने॒मिश्च॑ से॒नानि॑
 ग्रा॒म॒ण्या वु॒र्वशी॑ च पू॒र्वचि॑त्ति-श्चा॒प्सर॒सौ वि॒द्युद्धे॒तिर-॑
 व॒स्फूर्ज॑न् प्रहे॒तिस्ते॒भ्यो न॒मस्ते॑ नो मृ॒डय॑न्तु ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑
 नो द्वेष्टि॑ तं वो॒ ज॒भे द॑धामि ॥ 22A(11A)

1.12 अप्रतिरथः

TS 4.6.4.1, for para No. 23 to 27

आ॒शुः शि॒शानो॑ वृ॒षभो॑ न यु॒ध्मो घ॒नाघ॑नः क्षो॒भण-॑श्च॒र्षणी॑नां ।
 सं॒क्रन्द॑नोऽनि॒मिष॑ एक॒ वीर॑श्शत॒ऽसेना॑ अजय॒त्साक॑मिन्द्रः ।
 सं॒क्रन्द॑नेना नि॒मिषे॑ण जि॒ष्णुना॑ यु॒त्कारे॑ण दु॒श्च्यव॑नेन धृ॒ष्णुना॑ ॥
 तदि॒न्द्रेण॑ जयत॒ तथ् सह॑ध्वं यु॒धो नर॑ इ॒षु ह॑स्तेन वृ॒ष्णा ॥
 स इ॒षुह॑स्तैः स नि॒षंगि॑भिर्वशी स॒ऽस्र॒ष्टा स यु॒ध इन्द्रो॑ ग॒णेन॑ ।
 स॒ऽसृष्ट॑जि॒त् सोम॑पा बाहु॒ शर्ध्यू॑र्ध्व ध॒न्वा प्र॑तिहि॒ताभि॑रस्ता ॥
 बृ॒हस्प॑ते परि॒दीया॑ रथे॒न र॑क्षोहा ऽमि॒त्राऽप॑ बा॒धमा॑नः ॥ 23

प्र॒भंज॑न्त् से॒नाः प्र॒मृणो॑ यु॒धा जय॑न्नस्मा॒क-मे॒ध्यवि॑ता रथानां ।
 गो॒त्रभि॑दं गो॒विदं॑ व॒ज्रबा॑हुं जय॑न्तम॒ज्म प्र॒मृण॑न्त-मो॒जसा॑ ।
 इ॒मऽस॑जा॒ता अनु॑वीर-य॒ध्व मि॒न्द्रऽस॑खायोऽनु स॒ऽर॑भध्वं ।

बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीर-स्सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः ।
अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥ 24

अभिगोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो वीरश्शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाड युध्यो-स्माकं सेना अवतु प्रयुथ्सु ।
इन्द्र आसां-नेता बृहस्पतिर् दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः ।
देवसेनाना-मभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रै ।
इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुतां शर्द्ध उग्रं ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयता मुदस्थात् ।
अस्माक-मिन्द्र-स्समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ॥ 25

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानु देवा अवता हवेषु ।
उद्धर्षय मघव-न्नायुधा-न्युथ्सत्त्वनां मामकानां महांसि ।
उद्वृत्रहन्-वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषः ।
उपप्रेत जयता नरःस्थिरा वस्सन्तु बाहवः ।

इन्द्रो॑ वः॒ शर्म॑ यच्छ॒ त्वना-धृ॑ष्या यथासथ ।

अव॑सृष्टा॒ परा॑पत॒ शर॑व्ये ब्र॒ह्म सञ्॑शिता ॥ 26

गच्छा॑मित्रान् प्रवि॑श॒ मैषां॑ कञ्चनोच्छिषः ।

मर्मा॑णि ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि॒ सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ ऽमृते॑नाभि-वस्तां ।

उ॒रोर्व॑रीयो॒ वरि॑वस्ते अस्तु॒ जय॑न्तं त्वामनु॑ मदन्तु दे॒वाः ।

यत्र॑ बा॒णा-स्सं॑पतन्ति कु॒मारा॑ वि॒शिखा॑ इव ।

इन्द्रो॑ नस्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ वि॒श्वाहा॑ शर्म॑ यच्छतु ॥ 27 (12)

1.13 चमकं तृतीय अनुवाकः

TS 4.7.3.1 & 2 for para 28 and 29

शं च॑ मे॒ मय॑श्च मे॒ प्रियं॑ च मे॒ ऽनु॑का॒मश्च॑ मे॒
का॒मश्च॑ मे॒ सौम॑नसश्च मे॒ भद्रं॑ च मे॒ श्रेय॑श्च मे॒
वस्य॑श्च मे॒ यश॑श्च मे॒ भग॑श्च मे॒ द्रवि॑णं च मे॒
यन्ता॑ च मे॒ धर्ता॑ च मे॒ क्षेम॑श्च मे॒ धृति॑श्च मे॒
विश्वं॑ च मे॒ मह॑श्च मे॒ (28)

सम्वि॑च्च मे॒ ज्ञात्रं॑ च मे॒

सू॒श्च मे॒ प्र॒सू॒श्च मे॒ सी॒रं च॑ मे॒ लय॑श्च म

ऋ॒तं च॑ मे॒ऽमृतं॑ च॒ मे॒ ऽय॒क्ष्मं च॑ मे॒ऽना॒मय॑च्च मे
 जी॒वातु॑श्च मे दी॒र्घायु॑त्वं च मे॒ऽनमि॑त्रं च मे॒ऽभयं॑ च मे
 सु॒गं च॑ मे श॒यनं॑ च मे सू॒षा च॑ मे सु॒दिनं॑ च मे ॥ 29 (13)

1.14 विहव्यम्

TS 4.7.14.1 to TS 4.7.14.4 for para 30 to 33

म॒माग्ने॑ व॒र्चो वि॒हवे॑ष्वस्तु व॒यं त्वे॑न्धा॒ना स्त॒नुवं पु॑षेम ।
 म॒ह्यं न॑मन्तां प्र॒दिश॑श्चत॒स्र स्त्वया॑-ऽद्ध्य॒क्षेण॑ पृ॒तना॑ जयेम ।
 म॒म दे॒वा वि॒हवे॑ स॒न्तु सर्व॑ इन्द्रा॒वन्तो म॒रुतो॑ विष्णु॒रग्निः॑ ।
 म॒मान्तरि॑क्ष मु॒रु गो॒पम॑स्तु म॒ह्यं वा॑तः प॒वतां॑ कामे॒ अस्मिन् ।
 म॒यि दे॒वा द्र॒विण॑ मा॒यज॑न्तां म॒य्या शी॑रस्तु म॒यि दे॒वहू॑तिः ॥ 30

दै॒व्या हो॑ता॒रा व॑निषन्त॒ पूर्वे॑ ऽरि॒ष्टा-स्स्या॑म त॒नुवा॑ सु॒वीराः॑ ।
 म॒ह्यं य॑जन्तु म॒म या॑नि ह॒व्याऽऽकू॑ति स्स॒त्या म॑न॒सो मे॑ अस्तु ।
 ए॒नो मा॑निगां क॒तम॑च्च ना॒हं विश्वे॑ दे॒वासो॑ अधि॒वोच॑ ता मे ।
 दे॒वीष्प॑दुर् वी॒रुरु॑णः कृ॒णोत॑ विश्वे॑ दे॒वास इ॒ह वी॑र॒यद्ध्वं॑ ।

॥
माहा॒स्महि॑ प्र॒जया॒ मा त॒नूभि॒र् मार॑धाम द्विष॒ते सो॒मरा॑जन् ।
अ॒ग्निर्म॒न्युं प्र॑ति॒नुदन्॑ पु॒रस्ता॒-दद॑ब्धो गो॒पाः परि॑पाहि न॒स्त्वं ॥ 31

प्र॒त्यञ्चो॑ यन्तु नि॒गुतः॑ पुन॒स्ते ऽमै॑षां चि॒त्तं प्र॒बुधा॑ विने॒शत् ।
धा॒ता धा॑तृणां भुव॒नस्य॑ यस्पति॒र् देव॑ꣳ सवि॒तार॑मभि माति॒षाहं॑ ।
इ॒मं य॑ज्ञ म॒श्विनो॒भा बृ॒हस्प॑ति॒र् देवाः॑ पा॒न्तु य॑जमानन् न्य॒र्थात् ।
उ॒रुव्य॑चा नो म॒हिष॑ इ॒शर्म॑यꣳ सद॒स्मिन् ह॒वै पु॒रुहू॑तः पु॒रुक्षु॑ ।
स नः॑ प्र॒जायै॑ हर्यश्च मृ॒डये॑न्द्र मा नो॑ रीरिषो मा प॒रादाः॑ ॥ 32

ये न॑ स्सप॒त्ना अ॒पते॑ भव॒न्त्विन्द्रा॑-ग्नि॒भ्या म॒व बा॑धामहे तान् ।
व॒सवो॑ रु॒द्रा आ॑दि॒त्या उ॒परि॑ स्पृशं मो॒ग्रं-चे॑त्तारमधि रा॒जम॑क्रन् ।
अ॒र्वाञ्च॑ मि॒न्द्र म॒मुतो॑ हवामहे यो गो॒जिद्-ध॒न-जि॑दश्च-जि॒द्यः ।
इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञं वि॑ह॒वे जु॑षस्वा॒स्य कु॑र्मो ह॒रिवो॑ मे॒दिनं॑ त्वा ॥ 33 (14)

1.15 मृगारः

TS 4.7.15.1 to TS 4.7.15.4 for para 34 to 40

अ॒ग्नेर् म॒न्वे प्र॑थमस्य प्र॒चेत॑सोयं पाञ्च॒जन्यं॑ ब॒हव॑ स्समि॒न्धते॑ ।
वि॒श्वस्यां॑ वि॒शि प्र॑वि॒विशि॒वाꣳ स॒मीम॑हे स नो॑ मुञ्च॒त्वꣳ ह॑सः ।
य॒स्येदं॑ प्रा॒ण-न्नि॑मिषद् यदे॒जति॑ यस्य॒ जातं॑ ज॒नमा॑नं च के॒वलं॑ ।

स्तौ॑म्य॒ग्निं ना॑थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
 इन्द्र॑स्य॒ मन्ये॑ प्र॒थम॑स्य॒ प्रचे॑त॒सो वृ॒त्रघ्नः॑ स्तो॒मा उप॑मा मु॒पागुः॑ ।
 यो दा॑शु॒षः सु॒कृ॒तो ह॒वमु॒प गन्ता॑ स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ॥ 34

य स्सं॑ग्रा॒मं न॑यति॒ सँव॑शी यु॒धे यः पु॒ष्टानि॑ स॒सृज॑ति त्रया॒णि ।
 स्तौमीन्द्रं॑ ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ स नो॑ मुञ्च॒त्व॒ ह॒सः ।
 मन्वे॑वां॑ मि॒त्राव॑रुणा॒ तस्य॑ वि॒त्त॒ सत्यौ॑जसा दृ॒हणा॒ यं नु॒देथे॑ ।
 या रा॒जा॒न॒ सर॑थं॒ याथ॑ उ॒ग्रा ता॑ नो॑ मुञ्चत॒ माग॑सः ।
 यो वा॒ रथ॑ ऋ॒जुर॑ग्निः स॒त्यध॑र्मा मि॒थु-श्चर॑न्त-
 मुप॑याति॒ दूष॑यन् ॥ 35

स्तौमि॑ मि॒त्राव॑रुणा॒ नाथि॑तो जो॒हवी॑मि॒ तौ नो॑ मुञ्चत॒ माग॑सः ।
 वा॒यो-स्स॑वि॒तुर् वि॒दथा॑नि मन्महे॒ यावा॑त्मन्-वद्बि॒भृतो॑
 यौ च॑ र॒क्षतः॑ ।
 यौ विश्व॑स्य॒ परि॑भू ब॒भूव॑तुस्तौ नो॑ मुञ्चत॒ माग॑सः ।
 उप॑श्रेष्ठान॒ आशि॑षो दे॒वयो॑र्ध॒र्मे अ॑स्थिरन् ।

स्तौ॑मि वा॒युं स॒वि॒तारं॑ ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ तौ नो॑ मुञ्च॒त मा॒ग॒सः ।
 र॒थी॒तमौ॑ र॒थी॒ना म॒ह्व ऊ॒तये॑ शु॒भंग॑मि॒ष्ठौ सु॒यमे॑-भि॒रश्वैः॑ ॥ 36

ययौ॑र्वा दे॒वौ दे॒वेष्व॑-नि॒शित॑ मो॒जस्तौ॑ नो॑ मुञ्च॒त मा॒ग॒सः ।
 यद॑यातं वँह॒तुं सूर्या॑या-स्त्रि॒चक्रे॑ण स॒ं सद॑मि॒च्छमा॑नौ ।
 स्तौ॑मि दे॒वा व॒श्विनौ॑ ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ तौ नो॑ मुञ्च॒त मा॒ग॒सः ।
 म॒रुतां॑ म॒न्वे अ॒धिनो॑ ब्रुव॒न्तु प्रे॒मां वा॒चं विश्वा॑मव॒न्तु विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॒वे सु॒यमा॑नू॒तये॑ ते नो॑ मुञ्च॒न्त्वे॒नसः॑ ।
 ति॒ग्ममा॑यु॒धं वी॒डितं॑ स॒हस्व॑द् दि॒व्यं श॒र्द्धः पृ॑त॒नासु॑ जि॒ष्णु ॥ 37

स्तौ॑मि दे॒वान् म॒रुतो॑ ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॒न्त्वे॒नसः॑ ।
 दे॒वानां॑ म॒न्वे अ॒धि नो॑ ब्रुव॒न्तु प्रे॒मां वा॒चं विश्वा॑मव॒न्तु विश्वे॑ ।
 आ॒शून् हु॒वे सु॒यमा॑नू॒तये॑ ते नो॑ मुञ्च॒न्त्वे॒नसः॑ ।
 यद॑दि॒दं मा॑भि॒शोच॑ति पौ॒रुषे॑ये॒ण दै॒व्ये॒न ।
 स्तौ॑मि वि॒श्वान् दे॒वान् ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॒ ते नो॑ मुञ्च॒न्त्वे॒नसः॑ ।

अ॒नु॒नोऽ॒ध्या॒नु॒मति॑र् य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्य वा॒हनो॑ भ॒वतां॑ दा॒शुषे॑ म॒यः ।

अ॒न्विद॑नु॒मते॒ त्वं म॒न्यासै॑ शं॒च नः॑ कृ॒धि ।

क्र॒त्वे द॒क्षाय॑ नो हि॒नु प्र॒ण आ॒यूँषि॑ ता॒रिषः॑ ॥ 38a

वै॒श्वान॑रो न ऊ॒त्या ऽऽप्र॑यातु प॒राव॑तः । अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ ।

पृ॒ष्ठो दि॒वि पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः पृ॒थि॒व्यां पृ॒ष्ठो वि॒श्वा ओष॑धी॒रा-वि॑वेश ।

वै॒श्वान॑र स्सह॒सा पृ॒ष्ठो अ॒ग्निस्स॒नो दि॒वा स॒रिषः॑ पा॒तु न॑क्तं ॥ 38b

Expansion Ref . 38a in TS 3.3.11.3 & 38b in TS 1.5.11.1

ये अ॒प्र॒थेता॑ म॒मि॒तेभि॑ रो॒जोभि॑ र्ये॒ प्रति॑ष्ठे अ॒भव॑तां व॒सूनां॑ ।

स्तौ॑मि द्या॒वापृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॑ ते नो॒ मुञ्च॑तमँ ह॒सः ।

उ॒र्वी रो॑द॒सी व॒रि॒वः कृ॒णोतं॑ क्षे॒त्रस्य॑ प॒त्नी अ॒धि॒नो ब्रू॑यातं ।

स्तौ॑मि द्या॒वापृ॒थि॒वी ना॒थि॒तो जो॑ह॒वीमि॑ ते नो॒ मुञ्च॑तमँ ह॒सः ।

य॒त्ते व॒यं पु॒रुष॑त्रा॒य वि॒ष्ठा वि॒द्वाँ स॒श्च कृ॒मा क॒च्च ना॑गः ॥ 39

कृ॒धी॒ स्व॒स्मा॒ अ॒दि॒ते॒र॒ना॒गा॒ व्ये॒ना॒सि॒ शि॒श्र॒थो॒ वि॒ष्व॒ग॒ग्ने॒ ।
यथा॑ ह॒ तद् व॑स॒वो गौ॒र्यं चि॒त् प॒दि॒षि॒ता म॑मुञ्च॒ता य॑ज॒त्राः ।
ए॒वा त्व॑म॒स्मत् प्र॑मुञ्चा॒ व्य॒हः प्रा॑ता॒र्य॒ग्ने प्र॑त॒रान्न॒ आयुः॑ ॥ 40 (15)

1.16 सर्पाहुती मन्त्राः (अनुषङ्गः)

TS 5.5.10.1 to TS 5.5.10.3, for para 41

स॒मी॒ची॒ ना॒मा॒सि॒ प्रा॒ची॒ दि॒क्त॒स्या॒स्ते॒ ऽग्नि॑रधि॒पति॑ र॒सि॒तो
र॒क्षि॒ता-य॑श्चाधि॒पति॑र् यश्च गो॒प्ता ता॒भ्यां न॑म॒स्तौ नो॑ मृ॒डय॑तां
ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वाँ ज॒म्भे द॑धामि ।

ओ॒ज॒स्वि॒नी॒ ना॒मा॒सि॒ दक्षि॑णा दि॒क्त॒स्या॒स्त इन्द्रो॑ऽधि॒पतिः॑ पृ॒दाकू
र॒क्षि॒ता य॑श्चाधि॒पति॑र् यश्च गो॒प्ता ता॒भ्यां न॑म॒स्तौ नो॑ मृ॒डय॑तां
ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वाँ ज॒म्भे द॑धामि ।

प्रा॒ची॒ ना॒मा॒सि॒ प्र॒ती॒ची॒ दि॒क्त॒स्या॒स्ते॒ सोमो॑ऽधि॒पति॑ स्स्व॒जो
र॒क्षि॒ता य॑श्चाधि॒पति॑र् यश्च गो॒प्ता ता॒भ्यां न॑म॒स्तौ नो॑ मृ॒डय॑तां
ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वाँ ज॒म्भे द॑धामि ।

अव॒स्था॒वा॒ ना॒मा॒-स्यु॒दी॒ची॒ दि॒क्त॒स्या॑स्ते॒ वरु॒णोऽधि॑पति॒-स्ति॒रश्च॑
 रा॒जी रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र्-यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो
 मृ॒डय॑तां ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वाँ॑ जंभे॑ दधामि ।

अधि॑प॒त्नी ना॒मा॒सि बृ॒हती॑ दि॒क्त॒स्या॑स्ते॒ बृ॒हस्प॑ति॒-रधि॑पतिः
 श्वि॒त्रो रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र् यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो
 मृ॒डय॑तां ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वाँ॑ जंभे॑ दधामि ।

व॒शिनी॑ ना॒मा॒सी॒यं दि॒क्त॒स्या॑स्ते॒ यमोऽधि॑पतिः॒ कल्मा॑ष॒ ग्रीवो॑
 रक्षि॑ता यश्चाधि॑पति॒र् यश्च॑ गो॒प्ता ताभ्यां॑ नमस्तौ नो मृ॒डय॑तां
 ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वाँ॑ जंभे॑ दधामि ॥ 41A (16A)

1.17 गन्धर्वाहुतीः (अनुषङ्गः)

TS 5.5.10.4 to TS 5.5.10.5, for para 42

हे॒तयो॑ ना॒म॒स्थ॒ तेषां॑ वाँ॒ पु॒रो गृ॒हा अ॒ग्निर्व॒ इष॑व॒-स्स॒लिलो॑
 वा॒त ना॒मं तेभ्यो॑ वो॒ नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते यं द्वि॒ष्मो
 यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वाँ॑ जंभे॑ दधामि ।

निलि॑न्पा॒ नाम॑स्थ॒ तेषां॑ ँ॒ वो दक्षि॑णा गृ॒हाः पि॒तरो॑ व॒ इष॑व-
स्सग॑रो वा॒त नामं॑ तेभ्यो॑ वो नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ।

वज्रि॑णो नाम॑स्थ॒ तेषां॑ ँ॒ वः प॒श्चाद्-गृ॒हा स्स्व॑प्नो व॒ इष॑वो
गह्व॑रो वा॒त नामं॑ तेभ्यो॑ वो नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ।

अव॑स्था वा नो नाम॑स्थ॒ तेषां॑ ँ॒ व उत्त॑राद् गृ॒हा आपो॑ व॒ इष॑व
स्समु॑द्रो वा॒त नामं॑ तेभ्यो॑ वो नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते
यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ।

अधि॑पतयो नाम॑स्थ॒ तेषां॑ ँ॒ व उप॑रि गृ॒हा वर्॒षं व॒ इष॑
वोऽव॑स्वान् वा॒त नामं॑ तेभ्यो॑ वो नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ।

क्र॒व्या नाम॑स्थ॒ पार्ति॑वा-स्तेषां॑ ँ॒ व इ॒ह गृ॒हा अन्नं॑ व॒
इष॑वो निमि॑षो वा॒त नामं॑ तेभ्यो॑ वो नम॑स्ते नो मृ॒डय॑त ते
यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 42A (17A)

1.18 अज्यानि मन्त्राः

TS 5.7.2.3 to TS 5.7.2.5 , for para 43

श॒तायु॑धाय॒ श॒तवी॑र्याय॒ श॒तो॒तये॑ ऽभि॒माति॑षाहे॑ ।
 श॒तं यो॑ न॒ श॒श॒रदो॑ अ॒जी॒ता-नि॒न्द्रो॑ ने॒षद॑ति॒ दुरि॑तानि॒ विश्वा॑ ।
 ये च॒त्वारः॑ प॒थयो॑ दे॒वया॑ना॒ अन्तरा॑ द्यावापृ॒थिवी॑ वियन्ति॑ ।
 तेषां॑ यो॒ अज्या॑नि- म॒जी॒ति-मा॒वहा॑त्तस्मै॑ नो दे॒वाः परि॑दत्तेह॒ सर्वे॑ ।
 ग्री॒ष्मो हे॑मन्त॒ उत॑ नो॒ वस॑न्त॒ श॒श॒रद् व॒र्षा स्सु॑वि॒तन्नो॑ अस्तु ।
 तेषा॑-मृ॒तूना॑ ऽ श॒तश॑र॒दाना॑-न्नि॒वात॑ ए॒षाम॑भये॒ स्याम॑ ।
 इ॒दुव॑त्स॒राय॑ परि॒वत्स॑राय॒ सम॑वत्स॒राय॑ कृ॒णु॒ता बृ॒हन्न॑मः ।
 तेषां॑ व॒यं सु॑म॒तौ य॒ज्ञिया॑नां॒ ज्यो॒गजी॑ता॒ अह॑ता॒ स्स्याम॑ ।
 भ॒द्रान्नः॑ श्रेय॒ स्सम॑नैष्ट॒ देवा॑ स्त्वया॒ ऽव॑सेन॒ सम॑शी॒ महि॑त्वा ।
 स॒नो॒मयो॑ भूः पि॒तो आ॑वि॒शस्व॑ श॒तो॒काय॑ त॒नुवे॑ स्यो॒नः ॥ 43 (18)

TS 7.3.12.1, for para No. 44

भू॒तं भ॑व्यं भ॒विष्य॑द् व॒षट् थ्स्वा॑हा ,
 नम॑ ऋ॒ख् सा॒म-य॒जुर् व॒षट् थ्स्वा॑हा ,
 नमो॑ गा॒यत्री॑ त्रि॒ष्टुप् ज॒गती॑ व॒षट् थ्स्वा॑हा ,

नमः पृ॒थि॒व्यन्त॑रि॒क्षं द्यौर् व॒षट् थ्स्वाहा॑ ,
 नमो॑ ऽग्नि॒र्वायु॑-स्सू॒र्यो व॒षट् थ्स्वाहा॑ ,
 नमः प्रा॒णो-व्या॒नो-ऽपा॒नो व॒षट् थ्स्वाहा॑ ,
 नमो॑ऽन्नं कृ॒षिर् वृ॒ष्टिर् व॒षट् थ्स्वाहा॑ ,
 नमः पि॒ता पु॒त्रः पौ॒त्रो व॒षट् थ्स्वाहा॑ ,
 नमो॑ भूर्भुव॒स्सुव॒र्वषट् थ्स्वाहा॑ नमः ॥ 44 (19)

1.19 अथर्वशीर्ष

TB 1.5.8.1 to TB 1.5.8.3, for para 45, 46, 47

इन्द्रो॑ द॒धीचो॑ अ॒स्तभिः॑ । वृ॒त्राण्य॑ प्र॒तिष्कु॑तः । ज॒घान॑ नव॒तीर्न॑व ।
 इ॒च्छन्न॑-श्व॒स्य य॒च्छिरः॑ । प॒र्वते॑ष्वप॒श्रितं॑ । तद्वि॑दच्छ॒र्यणा॑वति ।
 अ॒द्राह॑ गो॒रम॑न्वत । ना॒म त्व॑ष्टु॒र-पी॒च्यं ॥ इ॒त्था च॒न्द्रम॑सो गृ॒हे ।
 इन्द्र॑मिद् गा॒थिनो॑ बृ॒हत् ॥ 45

इन्द्र॑ म॒र्केभि॑ र॒र्किणः॑ । इन्द्रं॑ वा॒णीर॑नूषत । इन्द्र॑ इ॒द्धर्यो॑ स्स॒चा ॥
 सं मि॒श्रल॑ आव॒चो यु॒जा ॥ इन्द्रो॑ व॒ज्री हि॒रण्य॑यः ।
 इन्द्रो॑ दी॒र्घाय॑ चक्ष॒से । आ॒सूर्य॑ रो॒हय॑द् दि॒वि । वि गो॒भिर॑द्रि॒मैर॑यत् ।
 इन्द्र॑ वा॒जेषु॑ नो अव । स॒हस्र॑ प्र॒धने॑षु च ॥ 46

उ॒ग्र उ॒ग्राभि॑-रू॒तिभिः॑ । तमिन्द्रं॑ वा जयामसि ।
 म॒हे वृ॒त्राय॑ ह॒न्तवे॑ । स वृ॒षा वृ॒षभो॑-भुवत् ।
 इन्द्र॑ स्सदा म॒ने कृ॒तः । ओजिष्ठ॑ स्सबले॑ हितः ।
 द्यु॒म्नी इ॒लोकी॑ स सौ॒म्यः । गिरा॑ वज्रो न संभृतः ।
 सब॒लो अ॒नप॑च्युतः । व॒वक्षु॑ रु॒गो अ॒स्तृतः॑ ॥ 47 (20)

1.20 प्रत्यंगिरसः

T.B.2.4.2.1 to T.B.2.4.2.4, for para No 48 to 50

चक्षु॑षो हे॒ते म॒नसो॑ हे॒ते । वा॒चो हे॒ते ब्र॒ह्म॒णो हे॒ते ।
 योमा॑ऽघायु-रभि॒दास॑ति । तम॑ग्ने मे॒न्याऽमे॒निं कृ॑णु ।
 योमा॑ चक्षु॒षा यो म॒नसा॑ । यो वा॒चा ब्र॒ह्म॒णाऽघा॑यु-रभि॒दास॑ति ।
 तया॑ऽग्ने त्वं मे॒न्या । अ॒मुम॑ मे॒निं कृ॑णु ।
 यत् किञ्चा॒सौ म॒नसा॑ यच्च॑ वा॒चा ।
 यज्ञै॑र् जुहोति॑ यजु॒षा ह॒विर्भिः॑ ॥ 48

तन् मृत्युर् निर्ऋत्या सम्विदानः । पुरा दिष्टा दाहुती रस्यहन्तु ।
 यातु धाना निर्ऋति रादुरक्षः । ते अस्यघ्नं त्वनृतेन सत्यं ।
 इन्द्रेषिता आज्यमस्य मथनन्तु । मातथ् समृद्धि यदसौ करोति ।
 हन्मि तेऽहं कृतं हविः । यो मे घोरमची कृतः ।
 ॥ अपाञ्चौ त उभौ बाहू । अपनह्याम्यास्यं ॥ 49

अपनह्यामिते बाहू । अप नह्याम्यास्यं ।
 अग्नेर् देवस्य ब्रह्मणा । सर्वं ते ऽवधिष् कृतं ।
 पुराऽमुष्य वषट् कारात् । यज्ञं देवेषु नस्कृधि ।
 स्विष्ट-मस्माकं भूयात् । माऽस्मान् प्रापन्नरातयः ।
 अन्तिदूरे सतो अग्ने । भ्रातृव्यस्या भिदासतः ।
 वषट् कारेण वज्रेण । कृत्यां हन्मि कृतामहं ।
 यो मा नक्तं दिवा सायं । प्रात-श्चाहो निपीयति ।
 अद्या-तमिन्द्र वज्रेण । भ्रातृव्यं पादयामसि ॥ 50 (21)

T.B.2.5.1.1 to T.B.2.5.1.3, for para 51 to 53

प्राणो रक्षति विश्वमेजत् । इर्यो भूत्वा बहुधा बहूनि ।
 स इथ् सर्वं व्यानशे । यो देवो देवेषु विभूरन्तः ।

आ॒वृ॒दू॒दात् क्षे॒त्रि॒य॒ध्व॒गद् वृ॒षा ॥ त॒मि॒त् प्रा॒णं म॒न॒सो॒प शि॒क्ष॒त ।
 अ॒ग्रं दे॒वा॒ना-मि॒द॒म॒त्तु नो ह॒विः । म॒न॒स॒श्चि-त्ते॒दं ।
 भू॒तं भ॒व्यं च गु॒प्य॒ते । तद्धि दे॒वेष्व-ग्रि॒यं ॥ 51

आ॒न ए॒तु पु॒रश्च॒रं । स॒ह दे॒वै-रि॒म॒ ह॒वं ॥
 म॒नः श्रे॒य॒सि श्रे॒य॒सि । क॒र्मन् य॒ज्ञ॒प॒तिं द॒ध॒त् ।
 जु॒ष॒तां मे वा॒गि॒द॒ ह॒विः । वि॒रा॒ङ् दे॒वी पु॒रोहि॒ता ।
 ह॒व्य॒वा॒ड॒न-पा॒यि॒नी । य॒या रू॒पा॒णि ब॒हु॒धा व॒द॒न्ति ।
 पे॒शा॒सि दे॒वाः प॒र॒मे ज॒नि॒त्रे ॥ सा नो वि॒रा॒ड॒न॒प स्फु॒र॒न्ती ॥ 52

वाग्दे॒वी जु॒ष॒ता मि॒द॒ ह॒विः । चक्षु॒र् दे॒वा॒नां ज्यो॒ति॒र॒मृ॒ते न्य॒क्तं ।
 अ॒स्य वि॒ज्ञा॒नाय ब॒हु॒धा नि॒धी॒य॒ते । तस्य सु॒म्न-म॒शी॒म॒हि ।
 मा नो हा॒सी॒द् वि॒च॒क्ष॒णं । आ॒यु॒रि॒न्नः प्र॒ती॒र्य॒तां ।
 अ॒न॒न्धा-श्चक्षु॒षा व॒यं । जी॒वा ज्यो॒ति-र॒शी॒म॒हि ।
 सु॒व॒र् ज्यो॒ति-रु॒ता॒मृ॒तं ॥ श्रो॒त्रेण भ॒द्र मु॒त-शृ॒ण्व॒न्ति स॒त्यं ।
 श्रो॒त्रेण वा॒चं ब॒हु॒धो॒द्य॒मा॒नां । श्रो॒त्रेण मो॒द॒श्च म॒ह॒श्च श्रू॒य॒ते ।

श्रोत्रेण सर्वा दिश आशृणोमि । येन प्राच्या उत दक्षिणा ।

प्रतीच्यै दिशः शृण्वन्त्युत्तरात् । तदिच्छ्रोत्रं बहुधोद्यमानं ।

अरान्न नेमिः परिसर्वं बभूव ॥ 53 (22)

T.B.2.7.7.1 to T.B.2.7.7.7, for para 54 to 60

सि॒हे व्याघ्र उत या पृ॒दाकौ । त्विषि॑-र॒ग्नौ ब्रा॒ह्मणे॑ सू॒र्येया॑ ॥

इन्द्रं॑ या दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न आ॒गन् वर्च॑सा सम्॒विदा॒ना ।

या रा॒ज॒न्ये दु॒न्दु-भा॒वाय॑तायां । अश्व॑स्य॒ क्र॒द्वे पु॒रुष॑स्य मा॒यौ ।

इन्द्रं॑ या दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न आ॒गन् वर्च॑सा सम्॒विदा॒ना ।

या ह॒स्तिनि॑ द्वी॒पिनि॑ या हि॒रण्ये॑ । त्विषि॑-र॒श्वेषु॑ पु॒रुषेषु॑ गोषु॑ ॥ 54

इन्द्रं॑ या दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न आ॒गन् वर्च॑सा सम्॒विदा॒ना ।

रथे॑ अ॒क्षेषु॑ वृष॒भस्य॑ वा॒जे । वा॒ते पर्ज॑न्ये वरुण॑स्य शु॒ष्मे ।

इन्द्रं॑ या दे॒वी सु॒भगा॑ ज॒जान॑ । सा न आ॒गन् वर्च॑सा सम्॒विदा॒ना ।

रा॒डसि॑ वि॒राडसि॑ । स॒म्राडसि॑ स्व॒राडसि॑ ।

इन्द्रा॑य त्वा तेज॑स्वते तेज॑स्वन्तः श्री॒णामि॑ ।

इन्द्रा॑य त्वौज॑स्वत ओज॑स्वन्तः श्री॒णामि॑ ॥ 55

इन्द्राय॑ त्वा॒ पय॑स्वते॒ पय॑स्वन्त॒ श्री॑णामि ।

इन्द्राय॑ त्वाऽऽयु॑ष्मत॒ आयु॑ष्मन्त॒ श्री॑णामि ।

तेजो॑ऽसि । तत्ते॒ प्रय॑च्छामि । तेज॑स्वदस्तु मे॒ मुखं॑ ॥

तेज॑स्वच्छि॒रो अस्तु॑ मे । तेज॑स्वान्. विश्व॑तः प्रत्यङ् ।

तेज॑सा सं पि॒पृग्धि॑मा । ओजो॑ऽसि । तत्ते॒ प्रय॑च्छामि ॥ 56

ओज॑स्वदस्तु मे॒ मुखं॑ ॥ ओज॑स्वच्छि॒रो अस्तु॑ मे ।

ओज॑स्वान्. विश्व॑तः प्रत्यङ् । ओज॑सा संपि॒पृग्धि॑ मा । पयो॑ऽसि ।

तत्ते॒ प्रय॑च्छामि । पय॑स्वदस्तु मे॒ मुखं॑ ॥ पय॑स्वच्छि॒रो अस्तु॑ मे ।

पय॑स्वान्. विश्व॑तः प्रत्यङ् । पय॑सा संपि॒पृग्धि॑ मा ॥ 57

आयु॑रसि । तत्ते॒ प्रय॑च्छामि । आयु॑ष्मदस्तु मे॒ मुखं॑ ॥

आयु॑ष्मच्छि॒रो अस्तु॑ मे । आयु॑ष्मान्. विश्व॑तः प्रत्यङ् ।

आयु॑षा संपि॒पृग्धि॑ मा । इ॒म म॑ग्न आयु॑षे वर्च॑से कृ॒धि ।

प्रि॒यः॑ रे॒तो वरु॑ण सोम राजन् । मा ते वा॑स्मा अदि॒ते शर्म॑ यच्छ ।

विश्वे॑ दे॒वा जर॑दष्टि॒र् यथाऽस॑त् ॥ 58

आयु॑रसि॒ विश्वा॑युरसि॒ । सर्वा॑युरसि॒ सर्व॑मायुरसि॒ ।
 यतो॑ वातो॒ मनो॑जवाः । यतः॑ क्षर॑न्ति सिन्ध॑वः ।
 तासां॑ त्वा सर्वा॑साꣳ रुचा॒ । अभि॑षिञ्चामि॒ वर्च॑सा ।
 समु॑द्र इवा॑सि ग॒ह्वना॑ ॥ सोम॑ इवा॒स्यदा॑भ्यः ।
 अ॒ग्निरि॑व वि॒श्वतः॑ प्र॒त्यङ् । सूर्य॑ इव॒ ज्योति॑षा वि॒भूः ॥ 59

अ॒पां यो॑ द्रव॑णे रसः॑ । तम॒हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ ।
 तेज॑से ब्रह्मवर्च॑साय॒ गृह्णामि॑ । अ॒पां य॑ ऊ॒र्मो रसः॑ ।
 तम॒हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ । ओज॑से वी॒र्याय॑ गृह्णामि॑ ।
 अ॒पां यो॑ मद्ध्यतो॒ रसः॑ । तम॒हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ ।
 पुष्टै॑ प्र॒जन॑नाय॒ गृह्णामि॑ । अ॒पां यो॑ य॒ज्ञियो॒ रसः॑ ।
 तम॒हम॒स्मा आ॑मुष्याय॒णाय॑ । आयु॑षे दी॒र्घायु॑त्वाय॒ गृह्णामि॑ ॥ 60 (23)

1.21 अत्र सूक्तं

T.B.2.8.8.1 to T.B.2.8.8.4, for para 61 to 63

अ॒हम॒स्मि प्र॑थम॒जा ऋ॒तस्य॑ । पूर्वं॑ दे॒वेभ्यो॑ अ॒मृत॑स्य॒ नाभिः॑ ।
 यो मा॑ ददा॒ति स॒ इ दे॒व मा॑ वाः । अ॒हम॒न्न म॒न्न म॑दन्तम॒ग्नि ।
 पूर्व॑-म॒ग्नेरपि॑ द॒हत्य॑न्नं । य॒त्तौ हा॑साते अ॒हमु॑त्तरेषु॒ ।

व्या॒त्त॒म॒स्य॒ प॒श॒व॒-स्सु॒ज॒भं॑ । प॒श्य॒न्ति॒ धी॒राः॑ प्र॒च॒र॒न्ति॒ पा॒काः॑ ।
ज॒हा॒म्य॒न्यं॑ न ज॒हा॒म्य॒न्यं॑ । अ॒ह॒म॒न्नं॑ व॒श॒मि॒च्च॒रामि॑ ॥ 61

स॒मा॒न॒म॒र्थं॑ प॒र्ये॑मि भुं॒जत् । को॒ मा॒ म॒न्नं॑ म॒नु॒ष्यो॑ द॒येत॑ ।
प॒रा॒के॒ अ॒न्नं॑ नि॒हि॒तं॑ लो॒क ए॒तत् । वि॒श्वैर् दे॒वैः॑ पि॒तृ॒भिर् गु॒प्त॒म॒न्नं॑ ।
यद॒द्यते॑ लु॒प्यते॑ यत् प॒रो॒प्यते॑ । श॒त-त॒मी॒सा त॒नूर्मे॑ ब॒भूव॑ ।
म॒हा॒न्तौ च॒रू स॒कृद् दु॒ग्धेन॑ प॒प्रौ ।
दि॒वञ्च॑ पृ॒श्नि पृ॒थि॒वीं च॑ सा॒कं ।
तथ्सं॑-पि॒ब॒न्तो न॒मि॒नन्ति॑ वे॒ध॒सः॑ ।
नै॒तद्भू॒यो भ॒वति॑ नो क॒नीयः॑ ॥ 62

अ॒न्नं प्रा॒ण॒म॒न्न म॒पा॒न-मा॒हुः । अ॒न्नं मृ॒त्युं त॒मु जी॒वातु॑ मा॒हुः ।
अ॒न्नं ब्र॒ह्मा॒णो ज॒र॒सं व॑द॒न्ति । अ॒न्नमा॒हुः प्र॒ज॒न॒नं प्र॒जा॒नां॑ ।
मो॒घ-म॒न्नं वि॑न्द॒ते अ॒प्र॒चे॒ताः । स॒त्यं ब्र॒वीमि॑ व॒ध इ॒थ्स त॒स्य॑ ।
ना॒र्य॒म॒णं पु॒ष्यति॑ नो स॒खायं॑ । के॒व॒ला॒घो भ॒वति॑ के॒व॒ला॒दी ।

अ॒हं मे॒घ स्त॒नय॒न् व॒र्ष॒न्नस्मि॑ । मा॒मद॒न्त्य-ह॒मद्म्य॒न्यान् ॥

अ॒ह॒ꣳ स॒दमृ॑तो भ॒वामि॑ । म॒दादि॒त्या अ॒धि स॒र्वे त॒पन्ति॑ । 63

1.22 वा॒ख् सू॒क्तं

T.B.2.8.8.4 for Para 64

दे॒वीं वा॒चम॒जन॒यन्त॑ दे॒वाः । तां वि॒श्वरू॑पाः प॒शवो॑ वदन्ति ।
सा नो म॒न्द्रेष॑ मूर्जं दुहा॑ना । धे॒नुर्वा॒गस्मा-नु॒पसु॑ष्टुतैतु । 64a

यद् वा॒ग्वद॒न्त्य वि॒चेत॑नानि । रा॒ष्ट्री दे॒वानां॑ नि॒षसा॑द म॒न्द्रा ।
च॒तस्र॑ ऊ॒र्जं दु॒दुहे॑ पयाꣳसि । क्व॒स्वि द॒स्याः प॒रमं॑ ज॒गाम ॥

64b

The expansion 64a appearing in TB.2.4.6.10

The expansion 64b appearing in TB.2.4.6.11

TB 2.8.8.4 to TB 2.8.8.5 for Para 65,66

अ॒नन्ता-म॒न्ताद॒धि नि॒र्मितां॑ म॒हीं । यस्यां॑ दे॒वा अ॒दधु॑र् भो॒जना॑नि ।
एका॑क्ष॒रां द्वि॒पदाꣳ षट्प॑दाञ्च । वा॒चं दे॒वा उ॒पजी॑वन्ति वि॒श्वे ।
वा॒चं दे॒वा उ॒पजी॑वन्ति वि॒श्वे । वा॒चं ग॒न्धर्वाः॑ प॒शवो॑ म॒नुष्याः॑ ।
वा॒चीमा॑ वि॒श्वा भु॒वना-न्य॑र्पिता । सा नो ह॒वं जु॑षता-मि॒न्द्र प॒त्नी ।
वा॒गक्ष॑रं प्रथ॒मजा॑ ऋ॒तस्य॑ । वे॒दानां॑ मा॒ता-ऽमृ॑तस्य ना॒भिः ॥ 65

सा नो जुषाणोप यज्ञ मागात् । अवन्ती देवी सुहवा मे अस्तु ।
 या मृषयो मन्त्र कृतो मनीषिणः । अन्वैच्छन् देवा-स्तपसा श्रमेण ।
 तां देवीं वाचं हविषा यजामहे । सा नो दधातु सुकृतस्य लोके ।
 चत्वारि वाक् परिमिता पदानि । तानि विदुर् ब्राह्मणा ये मनीषिणः ।
 गुहा त्रीणि निहिता नेङ्गयन्ति । तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति ॥ 66

1.23 श्रद्धा सूक्तं

TB 2.8.8.5 to TB 2.8.8.8 for Para 67,68, 69a

श्रद्धयाऽग्नि स्समिध्यते । श्रद्धया विन्दते हविः ।
 श्रद्धां भगस्य मूर्धनि । वचसा वेदयामसि ।
 प्रियं श्रद्धे ददतः । प्रियं श्रद्धे दिदासतः ।
 प्रियं भोजेषु यज्वसु । इदं म उदितं कृधि ।
 यथा देवा असुरेषु । श्रद्धा मुग्रेषु चक्रिरे ॥ 67

एवं भोजेषु यज्वसु । अस्माक-मुदितं कृधि ।
 श्रद्धां देवा यजमानाः । वायु-गोपा उपासते ।
 श्रद्धां हृदय्यया-ऽऽकूत्या । श्रद्धया हूयते हविः ।

श्रद्धां प्रा॒तर् ह॒वामहे । श्रद्धां म॒द्ध्यन्दि॒नं परि ।
 श्रद्धां॑ सूर्य॑स्य नि॒मृचि॑ । श्रद्धे॒ श्रद्धा॑पये॒ हमा॑ ॥ 68
 श्रद्धा॑ दे॒वान-धि॑वस्ते । श्रद्धा॑ वि॒श्व मि॒दं जग॑त् ।
 श्रद्धां॑ का॒मस्य॑ मा॒तरं॑ । ह॒विषा॑ वर्द्ध॒याम॑सि । 69a

1.24 ब्रह्म सूक्तं

TB 2.8.8.10 to TB 2.8.8.11 for Para 69b to 71

ब्रह्म॑ज॒ज्ञानं॑ प्र॒थमं॑ पु॒रस्ता॑त् । वि॒सी॒मत-स्सु॑रुचो॒ वेन॑ आ॒वः ।
 स बु॒द्धि॒नया॑ उप॒मा अ॒स्य वि॒ष्ठाः । स॒तश्च॑ यो॒नि-म॑स॒तश्च॑ वि॒वः ॥
 पि॒ता-वि॒राजा॑ मृ॒षभो॑-र॒यीणां॑ । अ॒न्तरि॑क्षं वि॒श्वरू॑प आ॒विवे॑श ॥ 69b

तम॑र्कै॒रभ्य॑र्चन्ति॒ वत्सं॑ । ब्रह्म॑ स॒न्तं ब्रह्म॑णा वर्द्ध॒यन्तः॑ ॥
 ब्रह्म॑ दे॒वान॒जन॑यत् । ब्रह्म॑ वि॒श्वमि॒दं जग॑त् ॥
 ब्रह्म॑णः॒ क्षत्रं॑ निर्मि॒तं । ब्रह्म॑ ब्रा॒ह्मण॑ आ॒त्मना॑ ॥
 अ॒न्तर॑स्मि-न्नि॒मे लो॒काः । अ॒न्त वि॒श्वमि॒दं जग॑त् ।
 ब्रह्मै॒व भू॒तानां॑ ज्येष्ठं॑ । तेन॑ कोऽ॒हति॑ स्प॒र्द्धितुं॑ ॥ 70

ब्र॒ह्मं॑ दे॒वा-स्त्रय॑स्त्रि॒ंशत् । ब्र॒ह्म-न्निन्द्र॑ प्रजाप॒ती ।
 ब्र॒ह्मन्-ह॑ वि॒श्वा भू॒तानि॑ । ना॒वी वा॒न्त-स्स॒माहि॑ता ॥
 चत॑स्र आ॒शाः प्र॒चर॑न्त्व-॒ग्नयः॑ । इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञन्न॑यतु प्रजा॒नन् ।
 घृ॒तं पि॒न्वन्न॑ जर॒ं सु॒वीरं॑ । ब्र॒ह्म स॒मिद् भव॑त्याहु॒तीनां॑ ॥ 71

1.25 गो सूक्तं

TB 2.8.8.11 to TB 2.8.8.11 for Para 72

आ॒गावो॑ अ॒ग्नन्नु॑त भ॒द्र-म॑क्रन् । सी॒दन्तु॑ गो॒ष्ठे-रण॑यन्त्वस्मे ॥
 प्र॒जाव॑तीः पु॒रु रू॒पा इ॒ह स्युः॑ । इन्द्रा॑य पू॒र्वी रु॒षसो॑ दु॒हानाः॑ ।
 इन्द्रो॑ यज्व॒ने पृ॑णते च शि॒क्षति॑ । उपे॒द॒दाति॑ न स्वं मु॒षाय॑ति ।
 भू॒यो भू॒यो र॒यिमि॑दस्य व॒र्द्धय॑न् । अ॒भिन्ने॑ खि॒ल्ले नि॑दधाति दे॒वयुं॑ ।

न ता न॑शन्ति न॒दभा॑ति तस्करः ।
 नैना॑ अ॒मिन्नो॑ व्य॒थिरा॑ दध॒र्षति॑ ।
 दे॒वाश्च॑ या॒भिर् यज॑ते द॒दाति॑ च ।
 ज्यो॒गित्ता॑भि स्सच॒ते गो॑पति स्सह ॥ 72a

न ता अर्वा रेणु ककाटो अश्नुते ।

न स॒ स्कृत॑त्र-मुपयन्ति ता अभि ।

उरुगायमभयं तस्य ता अनु ।

गावो मर्त्यस्य विचरन्ति यज्वनः । 72b

Both 72a and 72b appearing in T.B.2.4.6.9

TB 2.8.8.12 for Para 73 to 74

गावो भगो गाव इन्द्रो मे अच्छात् । गाव स्सोमस्य प्रथमस्य भक्षः ।

इमा या गाव-स्सजनास इन्द्रः । इच्छामी-बृदा मनसा-चिदिन्द्रं ।

यूयं गावो मेदयथा कृशञ्चित् ।

अश्लीलं चित् कृणुथा सुप्रतीकं ॥ 73

भद्रं गृहं कृणुथ भद्र वाचः । बृहद्वो वय उच्यते सभासु ।

प्रजावती स्सूयवस॑-रिशन्तीः । शुद्धा अप स्सुप्रपाणे पिबन्तीः ।

माव स्तेन ईशत माघश॑सः । परिवो हेती रुद्रस्य वृज्यात् ।

उपेद-मुप-पर्चनं । आसु गोषूप पृच्यतां । उपर्षभस्य रेतसि ।

उपेन्द्र तव वीर्ये ॥ 74 (24)

1.26 सूर्या चन्द्रमसा सूक्तं

TB 2.8.9.1 for Para 75 to 77

ता सूर्या चन्द्रमसा विश्व-भृत्तमा महत् । तेजो वसुमद्राजतो दिवि ।
 सामात्माना चरत स्साम-चारिणा । ययौर्व्रतं नममे जातु देवयोः ।
 उभावन्तौ परियात अम्या । दिवो न रश्मीः स्तनुतो-व्यर्णवे ।
 उभा भुवन्ती भुवना कविक्रतू । सूर्या न चन्द्रा चरतो हतामती ।
 पतीद्युमद् विश्व-विदा उभा दिवः ।
 सूर्या उभा चन्द्रमसा विचक्षणा ॥ 75

विश्ववारा वरिवो भा वरेण्या । ता नोऽवतं मतिमन्ता महिव्रता ।
 विश्ववपरी प्रतरणा तरन्ता । सुवर्विदा दृशये भूरि रश्मी ।
 सूर्या हि चन्द्रा वसुत्वेष-दर्शता ।
 मनस्विनो ऽभानुचरतोनु-संदिवं ।
 अस्य श्रवो नद्य स्सप्त बिभ्रति ।
 द्यावा क्षामा पृथिवी दर्शतं वपुः । अस्मे सूर्या चन्द्रमसा-ऽभिचक्षे ।
 श्रद्धेक-मिन्द्र चरतो विचर्तुरं ॥ 76

पूर्वापरं चरतो माय यैतौ । शिशू क्रीडन्तौ परियातो अध्वरं ।
विश्वान्यन्यो भुवना ऽभिचष्टे । ऋतूनन्यो विदधज्जायते पुनः ।

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।
अग्नियाँ गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
यासाँ राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं जनानां ।
मधुश्चुत-श्शुचयो याः पावकास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
77a

यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षय्या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति ।
याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
शिवेन मा चक्षुषा पश्यताप शिशवया तनुवोप स्पृशत त्वचं मे ।
सर्वाँ अग्नीँ रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलमोजो निधत्त ॥
77b

आपो भद्रा घृतमिदाप आसु रग्नीषो मौ बिभ्रत्याप इत्ताः ।
तीव्रो रसो मधुप्रचा-मरङ्गम आमाँ प्राणेन सहवर्च सागन् ।

आदि॑त्प॒श्या॑ म्यु॒तवा॑ शृ॒णो॒म्या॒मा॒ घो॒षो॑ गच्छति॒ वाङ्म॑ आ॒सां ।
 मन्ये॑ भेजा॒नो अ॒मृत॑स्य॒ तर्हि॑ हि॒र॒ण्यव॑र्णा अ॒तृपं॑ य॒दा वः॑ । 77c

Expansiom 77a appearing in TS 5.6.1.1

Expansiom 77b appearing in TS 5.6.1.2

Expansiom 77c appearing in TS.5.6.1.4

1.27 नासदासीय सूक्तं

TB 2.8.9.3 to TB 2.8.9.7 for Para 78 to 81

ना॒सदा॑सी॒न्नो स॒दासी॑त्त॒दानीं॑ । ना॒सी॒द्रजो॑ नो व्यो॒मा-प॑रो॒यत् ।

कि॒मा व॑री॒वः कु॒हक॑स्य॒ शर्म॑न् ।

अ॒भः कि॒मासी॑द्-ग॒हनं॑ ग॒भीरं॑ ॥ 78

न मृ॒त्यु-र॒मृतं॑ तर्हि॒ न । रा॒त्रिया॑ अ॒ह आ॑सीत् प्र॒केतः॑ ।

आ॒नीद॑ वा॒तः स्व॒धया॑ तदे॒कं । तस्मा॑द्भ्या॒न्यन् न॑ प॒रः किं॑ च॒नास॑ ।

तम॑ आ॒सी-त॑म॒सा गू॒ढम॑ग्रे प्र॒केतं॑ । स॒लिल॑ः स॒र्व मा॑ इ॒दं ।

तु॒च्छे ना॒भ्वपि॑हितं॒ यदा॑सीत् । तम॑सस् तन्म॒हिना॑ जा॒यतै॑कं ।

का॒मस्त॑द॒ग्रे स॒मव॑र्त॒ताधि॑ । म॒नसो॑ रे॒तः प्र॒थमं॑ य॒दासी॑त् ॥ 79

स॒ तो ब॒न्धु॒म॒स॒ति॒ नि॒र॒वि॒न्द॒न् । ह॒दि-प्र॒ती॒ष्या॒ क॒व॒यो म॒नी॒षा ।
 ति॒र॒श्ची॒नो॒ वि॒त॒तो र॒श्मि-रे॒षां । अ॒ध॒स्वि॒दा॒सी(३) दु॒परि॒स्वि॒दा॒सी(३)त् ।
 रे॒तो॒धा आ॒सन् म॒हि॒मान॑ आ॒सन् ।
 स्व॒धा अ॒व॒स्तात् प्र॒य॒तिः पर॒स्तात् ॥
 को अ॒द्वा वे॒द॒क इ॒ह प्र॒वो॒चत् । कु॒त आ॒जा॒ता कु॒त इ॒यं वि॒सृ॒ष्टिः ।
 अ॒र्वाग् दे॒वा अ॒स्य वि॒स॒र्ज॒नाय॑ । अ॒था को वे॒द य॒त आ ब॒भूव॑ ॥ 80

इ॒यं वि॒सृ॒ष्टिर् य॒त आ॒ब॒भूव॑ । य॒दि वा द॒धे य॒दि वा न॑ ।
 यो अ॒स्याद्ध्य॑क्षः प॒र॒मे व्यो॑मन् । सो अ॒ङ्ग॒वे॒द य॒दि वा न॑ वे॒द ।
 कि॒ञ्चि॒द्वि॒द्वनं॑ क॒ उ॒स वृ॒क्ष आ॒सीत् । य॒तो द्या॒वापृ॑थि॒वी नि॒ष्ट॒क्षुः ।
 म॒नी॒षि॒णो म॒न॒सा पृ॒च्छ॒ते॒दु॒तत् । य॒द॒ध्य॒ति॒ष्ठद् भु॒व॒ना॒नि धा॒र॒यन् ।
 ब्र॒ह्म॒व॒नं ब्र॒ह्म स॒ वृ॒क्ष आ॒सीत् । य॒तो द्या॒वापृ॑थि॒वी नि॒ष्ट॒क्षुः ॥
 म॒नी॒षि॒णो म॒न॒सा वि॒ब्र॒वी॒मि वः॑ ।
 ब्र॒ह्माद्ध्य॑ति॒ष्ठद् भु॒व॒ना॒नि धा॒र॒यन् । 81

1.28 भाग्य सूक्तं

TB 2.8.9.7 to TB 2.8.9.9 for Para 82 to 84

प्रा॒तर॒ग्निं प्रा॒तरिन्द्र॑ ह॒वामहे॑ । प्रा॒तर् मि॒त्रा वरु॑णा प्रा॒तरश्चि॑ना ॥
 प्रा॒तर् भगं॑ पू॒षणं॑ ब्र॒ह्मण॑स्पतिं । प्रा॒तस्सोम॑ मु॒त रुद्र॑ हु॒वेम ॥
 प्रा॒तर्जितं॑ भगमु॒ग्र हु॒वेम । वयं॑ पु॒त्रमदि॑तेर्यो वि॒धत्ता ।
 आ॒ध्रश्चि॒द्यं मन्य॑मान-स्तु॒रश्चित् । राजा॑ चि॒द्यं भगं॑ भ॒क्षीत्याह॑ ॥ 82

भग॑प्र॒णैतर्-भग॑सत्य॒राधः । भगे॑मां धि॒यमुद॑व द॒दन्नः ।
 भग॑प्र॒णो जन॑य गो॒भिरश्वैः॑ । भग॑ प्र॒नृभिर् नृ॑वन्तस्स्याम ॥
 उ॒तेदानीं॑ भग॑वन्तस्स्याम । उ॒त प्र॑पि॒त्व उ॒त मद्ध्ये॑ अ॒ह्नां ।
 उ॒तोदि॑ता म॒घव॑न्थ-सूर्य॑स्य । वयं॑ दे॒वानां॑ सु॒मतौ स्या॑म ॥
 भग॑ ए॒व भग॑वा॒ अस्तु॑ दे॒वाः । तेन॑ वयं॑ भग॑वन्त स्स्याम । 83

तन्त्वा॑ भग॒ सर्व॑ इज्जो॒हवीमि॑ । स॒नो भग॑ पु॒र ए॒ता भ॑वे॒ह ॥
 स॒मध्व॑रा-योष॒सोऽन॑मन्त । द॒धिक्रा॑वे॒व शु॒चये॑ प॒दाय॑ ।
 अ॒र्वाची॑नं व॒सुवि॑दं भग॑न्नः । रथ॑मि॒वाश्वा॑ वा॒जिन॑ आव॒हन्तु॑ ॥

अ॒श्वा॒वती॒र् गो॒मती॒र् न उ॒षा॒सः । वी॒र॒वती॒-स्स॒दमु॒च्छन्तु॑ भ॒द्राः ।
घृ॒तं दु॒हा॒ना वि॒श्व॒तः प्र॒पी॒नाः । यू॒यं पा॒त स्व॒स्ति॒भि-स्स॒दा॒नः ॥ 84 (25)

1.29 नक्षत्र सूक्तं(वाक्यं)

T.B.3.1.1.1 to T.B.3.1.3.3, for para 85 to 112

1.नक्षत्रं – कृत्तिका

देवता – अग्निः

अ॒ग्निर्नः॑ पा॒तु कृ॑त्तिकाः । नक्ष॑त्रं दे॒वमिन्द्रि॑यं । इ॒दमा॑सां-विच॒क्षणं॑ ।
ह॒विरा॒सन् जु॑होतन । यस्य॑ भा॒न्ति रश्मि॑यो यस्य॑ के॒तवः॑ ।
यस्ये॒मा वि॒श्वा भु॑वनानि सर्वा॑ । स कृ॑त्तिका भि॒रभि-स॒म्व॑सानः ।
अ॒ग्निर्नो॑ दे॒वस्सु॑विते दधातु ॥ 1

2. नक्षत्रं – रोहिणी

देवता – प्रजापतिः

प्र॒जाप॑ते रोहि॒णी वे॑तु पत्नी॑ । वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती चि॒त्रभा॑नुः । 85
सा नो॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒विते॑ दधातु । यथा॑ जी॒वेम॑ शर॒दस्स॑वीराः ।
रोहि॒णी दे॒व्युद॑गात् पु॒रस्ता॑त् । वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्रति॒मोद॑माना ।
प्र॒जाप॑तिꣳ ह॒विषा॑ वर्धयन्ती । प्रि॒या दे॒वाना॑-मुप॑यातु य॒ज्ञं ॥ 2

3.नक्षत्रं – मृगशीर्षः

देवता – सोमः

सोमो॑ रा॒जा मृ॑गशी॒र्षेण॑ आ॒गन् । शि॒वं नक्ष॑त्रं प्रि॒यम॑स्य॒ धाम॑ ।
आ॒प्याय॑मानो बहु॒धा जने॑षु । रे॒तः प्र॒जां य॑ज॒माने॑ दधातु । 86

यत्ते॑ नक्ष॒त्रं मृ॒गशी॒र्षम॒स्ति । प्रि॒यञ् राज॑न् प्रि॒यत॑मं प्रि॒याणां॑ ।
तस्मै॑ ते सोम॒ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । शन्न॑ ए॒धि द्वि॒पदे॑ शंचतु॒ष्पदे॑ ॥ 3

4. नक्षत्रं – आर्द्रा

देवता – रुद्रः

आ॒र्द्रया॑ रु॒द्रः प्र॑थ॒मा न॑ ए॒ति । श्रे॒ष्ठो दे॒वानां॑ प॒तिर॒घ्निया॑नां ।
नक्ष॒त्रम॒स्य ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । मा नः॑ प्र॒जाञ् री॑रिषन् मोत॒ वी॒रान् ।
हे॒ती रु॒द्रस्य॑ प॒रिणो॑ वृणक्तु । आ॒र्द्रा नक्ष॒त्रं जु॑षताञ् ह॒विर्नः॑ । 87
प्र॒मुञ्च॑मानौ दु॒रितानि॑ वि॒श्वा । अ॒पाघ॑शञ् स॒न्नु-द॑ताम॒रातिं॑ ॥ 4

5. नक्षत्रं – पुनर्वसु

देवता – अदितिः

पु॒नर्नो॑ दे॒व्यदि॑तिः स्पृ॒णोतु॑ । पु॒नर्व॑सू नः पु॒नरे॑तां य॒ज्ञं ।
पु॒नर्नो॑ दे॒वा अ॒भिय॑न्तु॒ सर्वे॑ । पु॒नः पु॒नर्वो॑ ह॒विषा॑ य॒जामः॑ ।
ए॒वा न दे॒व्यदि॑तिर॒नर्वा॑ । वि॒श्वस्य॑ भ॒र्त्री ज॑गतः प्र॒तिष्ठा॑ ।
पु॒नर्व॑सू ह॒विषा॑ वर्ध॒यन्ती॑ । प्रि॒यं दे॒वाना॑-म॒प्येतु॑ पा॒थः ॥ 5 (88)

6. नक्षत्रं – पुष्यः

देवता – बृहस्पतिः

बृ॒हस्प॑तिः प्र॒थम॑ञ्जायमानः । ति॒ष्यं नक्ष॒त्रम॒भि सं॑ब॒भूव॑ ।
श्रे॒ष्ठो दे॒वानां॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुः । दि॒शो नु॑ सर्वा॒ अभ॑यन्नो अस्तु ।

ति॒ष्यः॑ पु॒रस्ता॑दु॒त म॑ध्यतो नः॑ । बृ॒हस्प॑तिर् नः॑ परि॑पातु प॒श्चात् ।
बा॒धे ता॑न् द्वेषो॑ अभ॑यं कृ॒णुतां॑ । सु॒वीर्य॑स्य प॒तय॑स्याम ॥ 6

7. नक्षत्रं – आश्रेषं

देवता – सर्पाः

इ॒दं स॒र्पेभ्यो॑ ह॒विर॑स्तु जुष्टं॑ । आ॒श्रेषा॑ येषा॑ म॒नुय॑न्ति चे॒तः॑ । 89
ये अ॒न्तरि॑क्षं पृ॒थि॒वीं-क्षि॑यन्ति । तेन॑ स्स॒र्पासो॑ ह॒वमा॑गमिष्ठाः ।
ये रो॒चने॑ सू॒र्यस्या॑पि सर्पाः॑ । ये दि॒वं दे॒वी-म॑नु॒सञ्च॑रन्ति ।
येषा॑मा॒श्रेषा॑ अ॒नुय॑न्ति का॒मं॑ । तेभ्य॑-स्स॒र्पेभ्यो॑ म॒धु-म॑ज्जुहोमि ॥ 7

8. नक्षत्रं – मघा

देवता – पितरः

उप॑हूताः पि॒तरो॑ ये म॒घासु॑ । म॒नोज॑वस-स्सु॒कृत॑-स्सु॒कृत्याः॑ ।
ते नो॑ नक्ष॒त्रे ह॒वमा॑गमिष्ठाः । स्व॒धाभि॑र् य॒ज्ञं प्र॑यतं जुषन्तां । 90
ये अ॒ग्नि॒दग्धा॑ येऽ॒ग्नि-द॑ग्धाः । येऽमु॑ल्लो॒कं पि॒तरः॑ क्षि॒यन्ति॑ ।
या॒श्च वि॒द्यया॑ उ च न प्र॑वि॒द्य ।
म॒घासु॑ य॒ज्ञं सु॒कृतं॑ जुषन्तां ॥ 8

9.नक्षत्रं – पूर्वफल्गुनीदेवता – अर्यमा

गवां॑ पतिः॑ फल्गुनी॑-नामसि॑ त्वं । तद॑र्यमन् वरुण॑ मित्र॑ चारु॑ ।
 तंत्वा॑ वय॑ꣳ स॒नितार॑ꣳ सनी॑नां । जी॒वा जी॑वन्तमु॒प सम्॑वि॒शेम॑ ।
 येने॒मा वि॒श्वा भु॒वनानि॑ सज्जि॑ता ।
 यस्य॑ दे॒वा अनु॑सँय्यन्ति॑ चे॒तः । 91

अ॒र्य॒मा रा॒जाऽज॒रस्तु॑ वि॒ष्मान् । फल्गु॑नीना-मृष॒भो रो॑रवीति ॥ 9

10.नक्षत्रं – उत्तर फल्गुनीदेवता – भगः

श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ भग॒वो भगा॑सि । तत्त्वा॑ वि॒दुः फल्गु॑नी-स्तस्य॑ वि॒त्तात् ।
 अ॒स्मभ्यं॑-क्ष॒त्रम॒जर॑ꣳ सु॒वीर्यं॑ । गो॒मद॑श्च-व॒दुप॑सन्नु-दे॒ह ।
 भगो॑ह दा॒ता भग॑ इ॒त्प्रदा॑ता । भगो॑ दे॒वीः फल्गु॑नी-रा॒विवेश॑ ।
 भग॑स्ये॒तं प्र॑स॒वं ग॑मेम । यत्र॑ दे॒वै-स्स॑ध॒मादं॑ मदे॒म । ॥ 10/ 92

11.नक्षत्रं – हस्तःदेवता – सविता

आ॒यातु॑ दे॒व-स्स॑वि॒तो प॑यातु । हि॒र॒ण्यये॑न सु॒वृता॑ रथे॒न ।
 वह॑न् ह॒स्तꣳ सु॒भगं॑ वि॒द्वना॑प॒सं । प्र॒यच्छ॑न्तं प॒पु॒रिं पु॒ण्यम॑च्छ ।
 ह॒स्तः प्र॒यच्छ॑ त्वमृ॒तं व॑सी॒यः । दक्षि॑णेन प्र॒तिगृ॑भ्णीम ए॒नत् ।
 दा॒तार॑-म॒द्य स॑वि॒ता वि॑दे॒य । यो नो॑ ह॒स्ताय॑ प्र॒सुवा॑ति य॒ज्ञं ॥ 11

12. नक्षत्रं – चित्रा**देवता – त्वष्टा**

त्वष्टा नक्षत्र-मभ्येति चित्रां । सुभञ् ससं-युवतिञ् रोचमानां । 93
 निवेशयन्न-मृतान् मर्त्याञ्श्च । रूपाणि पिञ्शन् भुवनानि विश्वा ।
 तन्नस्त्वष्टा तदु चित्रा विचष्टां । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
 तन्नः प्रजां वीरवतीञ् सनोतु । गोभिर्नो अश्वै-स्समनक्तु यज्ञं ॥ 12

13. नक्षत्रं – स्वाती**देवता – वायुः**

वायुर् नक्षत्र-मभ्येति निष्ठ्यां । तिग्मशृङ्गो वृषभो रोरुवाणः ।
 समीरयन् भुवना मातरिश्वा । अप द्वेषाञ्सि नुदतामरातीः । 94
 तन्नो वायस्तदु निष्ठ्या शृणोतु । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
 तन्नो देवासो अनु जानन्तु कामं । यथा तरेम दुरितानि विश्वा ॥ 13

14. नक्षत्रं – विशाखा**देवता – इन्द्राग्नीः**

दूर-मस्मच्छत्रवो यन्तु भीताः । तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद् विशाखे ।
 तन्नो देवा अनुमदन्तु यज्ञं । पश्चात् पुरस्ता-दभयन्नो अस्तु ।
 नक्षत्राणा-मधिपत्नी विशाखे । श्रेष्ठा-विन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ । 95
 विषूच-श्शत्रूनपबाधमानौ । अपक्षुध-न्नुदतामरातिं । ॥ 14

15. पौर्णमासि

पूर्णा पश्चादु॒त पूर्णा पु॒रस्ता॑त् । उ॒न्म॑ध्यतः पौ॒र्णमा॑सी जि॒गाय॑ ।
 तस्यां दे॒वा अ॒धि स॒म्व॑सन्तः । उ॒त्त॒मे नाक॑ इ॒ह मा॑दयन्तां ।
 पृ॒थ्वी सु॒वर्चा॑ यु॒वति॑-स्स॒जोषा॑ः । पौ॒र्णमा॑स्यु॒दगा॑-च्छो॒भमा॑ना ।
 आ॒प्याय॑-य॒न्ती दु॒रितानि॑ वि॒श्वा ।
 उ॒रुं दु॒हां यँज॑मानाय य॒ज्ञं ॥ 15/96 (26)

16. नक्षत्रं – अनूराधा

देवता – मित्रः

ऋ॒द्ध्यास्म॑ ह॒व्यैर् न॑मसोपसद्य । मि॒त्रं दे॒वं मि॒त्रधे॑यन्नो अस्तु ।
 अ॒नू॒रा॒धान् ह॒विषा॑ व॒र्द्धय॑न्तः । श॒तं जी॑वेम श॒रद॑स्स॒वीराः॑ ।
 चि॒त्रं-न॑क्ष॒त्र-मु॒दगा॑त् पु॒रस्ता॑त् । अ॒नू॒रा॒धास॑ इति यद् वद॑न्ति ।
 तन्मि॒त्र ए॒ति प॒थिभि॑र् दे॒वयानैः॑ । हि॒रण्य॑यैर् वित॑तै-रन्त॑रिक्षे ॥ 16

17. नक्षत्रं – ज्येष्ठा

देवता – इन्द्रः

इ॒न्द्रो ज्ये॑ष्ठा म॒नु न॑क्ष॒त्रमे॒ति । यस्मि॑न् वृ॒त्रं वृ॑त्र तू॒र्ये त॑तार । 97
 तस्मि॑न् व॒य-म॒मृतं॑ दु॒हानाः॑ । क्षु॒धन्त॑रेम दु॒रितिं॑ दु॒रिष्टिं॑ ।
 पु॒र॒न्द॒राय॑ वृष॒भाय॑ धृ॒ष्णावै॑ । अ॒षाढा॑य स॒हमा॑नाय मी॒ढुषे॑ ।
 इ॒न्द्राय॑ ज्ये॑ष्ठा मधु॒मद्दु॑हाना । उ॒रुं कृ॑णोतु यज॑मानाय लो॒कं ॥ 17

18.नक्षत्रं – मूलं**देवता – प्रजापतिः**

मूलं प्रजां वीरवतीं विदेय । पराच्येतु निर्ऋतिः पराचा ।
 गोभिर् नक्षत्रं पशुभि-स्समक्तं । अहर् भूयाद् यजमानाय मह्यं । 98
 अहर्नो अद्य सुविते दधातु । मूलं नक्षत्रमिति यद् वदन्ति ।
 पराचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि । शिवं प्रजायै शिवमस्तु मह्यं ॥ 18

19.नक्षत्रं – पूर्वाषाढा**देवता – आपः**

या दिव्या आपः पयसा संबभूवुः । या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः ।
 यासामषाढा अनुयन्ति कामं । ता न आपः शः स्योना भवन्तु ।
 याश्च कूप्या याश्च नाद्या-स्समुद्रियाः ।
 याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः । 99
 यासामषाढा मधु भक्षयन्ति । ता न आपः शः स्योना भवन्तु ॥ 19

20.नक्षत्रं – उत्तराषाढा**देवता – विश्वेदेवाः**

तन्नो विश्वे उप शृण्वन्तु देवाः । तदषाढा अभि सम्यन्तु यज्ञं ।
 तन्नक्षत्रं प्रथतां पशुभ्यः । कृषिर् वृष्टिर् यजमानाय कल्पतां ।
 शुभ्राः कन्या युवतय-स्सुपेशसः । कर्मकृत-स्सुकृतो वीर्यावतीः ।

वि॒श्वान् दे॒वान् ह॒विषा व॒र्द्धय॑न्तीः ।

अ॒षाढाः का॒म मु॒पयान्तु॑ य॒ज्ञं ॥ 20/100

21.नक्षत्रं – अभिजिद्

देवता – ब्रह्मा

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजयत् सर्वमेतत् । अमुञ्च लोकं मिदमूच सर्वं ।

तन्नो नक्षत्र-मभिजिद् विजित्य । श्रियं दधात्वहणीयमानं ।

उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ । तन्नो नक्षत्र-मभिजिद् विचष्टां ।

तस्मिन् वयं पृतना स्संजयेम । तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामं ॥ 21

22.नक्षत्रं – श्रवणं

देवता – विष्णुः

शृण्वन्ति श्रोणा-ममृतस्य गोपां ।

पुण्यामस्या उपशृणोमि वाचं ॥ 101

महीं देवीं विष्णुपत्नीं मजूर्यां । प्रतीचीं मेनां हविषा यजामः ।

त्रेधा विष्णु-रुरुगायो विचक्रमे । महीं दिवं पृथिवी-मन्तरिक्षं ।

तच्छ्रोणैति श्रव-इच्छमाना ।

पुण्यं श्लोकं यजमानाय कृण्वती ॥ 22

23.नक्षत्रं – श्रविष्ठा**देवता – वसवः**

अ॒ष्टौ दे॒वा व॑स॒वस्सो॒म्यासः॑ । च॒त॒स्रो दे॒वी र॒जराः॑ श्र॒विष्ठाः॑ ।

ते य॒ज्ञं पा॑न्तु र॒जसः॑ प॒रस्ता॑त् ।

स॒म्व॒त्सरी॑ण-म॒मृत॑ स्व॒स्ति । 102

य॒ज्ञं नः॑ पा॑न्तु व॒सवः॑ पु॒रस्ता॑त् । द॒क्षिण॑तो-ऽभि॒यन्तु॑ श्र॒विष्ठाः॑ ।

पु॒ण्य॒न्नक्ष॑त्रम॒भि स॒म्वि॑शाम । मा नो अ॒राति॑-र॒घश॑ सा॒गन् ॥ 23

24.नक्षत्रं – शतभिषक्**देवता – वरुणः**

क्ष॒त्रस्य॑ रा॒जा व॑रु॒णोऽधि॑राजः । नक्ष॑त्राणां श॒तभि॑षग् व॒सिष्ठः॑ ।

तौ दे॒वेभ्यः॑ कृ॒णुतो॑ दी॒र्घमा॑युः । श॒तं स॒हस्रा॑ भे॒षजा॑नि ध॒त्तः ।

य॒ज्ञन्नो॑ रा॒जा व॑रु॒ण उ॑प॒यातु॑ । तन्नो॑ वि॒श्वे अ॒भिस॑म्यन्तु दे॒वाः । 103

तन्नो॑ नक्ष॑त्रं श॒तभि॑षग् जुषा॒णं । दी॒र्घमा॑युः प्र॒तिर॑द् भे॒षजा॑नि ॥ 24

25.नक्षत्रं – पूर्वप्रोष्ठपदा**देवता – अजयेकपादः**

अ॒ज ए॒कपा॑-दु॒दगा॑त् पु॒रस्ता॑त् । वि॒श्वा भू॒तानि॑ प्र॒ति मो॑द॒मानः॑ ।

तस्य॑ दे॒वाः प्र॑स॒वं य॑न्ति स॒र्वे । प्रो॒ष्ठप॑दासो अ॒मृत॑स्य गो॒पाः ।

वि॒भ्राज॑मान-स्स॒मि॒धान॑ उ॒ग्रः । आ॒ऽन्तरि॑क्ष-म॒रुह॑द-ग॒न्धां ।
त॒ꣳ सूर्य॑ दे॒व-म॒जमे॑कपादं । प्रो॒ष्ठप॑दासो अ॒नुय॑न्ति स॒र्वे ॥ 25 / 104

26. नक्षत्रं – उत्तरप्रोष्ठपदा देवता – अहिर्बुद्धिधनयः

अहि॑ बु॒द्धि॒धन॑यः प्रथ॑मान एति । श्रे॒ष्ठो दे॒वाना॑मु॒त मा॑नुषाणां ।
तं ब्रा॒ह्म॒णा-स्सो॑मपा-स्सो॒म्यासः॑ । प्रो॒ष्ठप॑दासो अ॒भिर॑क्षन्ति स॒र्वे ॥
च॒त्वार॒ एक॑म॒भि क॑र्म दे॒वाः । प्रो॒ष्ठप॑दास इति॒ यान् व॑दन्ति ।
ते बु॒द्धि॒नियं॑ परि॒षद्य॑ स्तु॒वन्तः॑ । अहि॑ꣳ रक्षन्ति नम॑सोप॒सद्य॑ ॥ 26

27. नक्षत्रं – रेवती देवता – पूषा

पू॒षा रे॒वत्य॑न्वेति प॒न्थां । पु॒ष्टि॒पती॑ प॒शुपा॑ वाज॒बस्त्यौ॑ । 105
इ॒मानि॑ ह॒व्या प्र॑यता जुषा॒णा । सु॒गैर्नो॑ या॒नैरु॑पयातां य॒ज्ञं ।
क्षु॒द्रान् प॒शून् र॑क्षतु रे॒वती॑ नः । गा॒वो नो॑ अ॒श्वाꣳ अ॒न्वेतु॑ पू॒षा ।
अ॒न्नꣳ र॑क्षन्तौ बहु॒धा वि॑रूपं । वाज॑ꣳ स॒नुतां॑ य॒जमा॑नाय य॒ज्ञं ॥ 27

28 नक्षत्रं – अश्विनी देवता – अश्विनी देवौ

तद॒श्विना॑-व॒श्वयु॑जोपयातां । शु॒भङ्ग॑मि॒ष्टौ सु॒यमे॑भिर॒श्वैः ।
स्व॒न्नक्ष॑त्रꣳ ह॒विषा॑ यजन्तौ । म॒ध्वा संपृ॑क्तौ य॒जुषा॑ सम॒क्तौ । 106
यौ दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ह॒व्यवा॑हौ । वि॒श्वस्य॑ दू॒ता-व॒मृत॑स्य गो॒पौ ।

तौ नक्षत्रं-जुजुषाणो-पयातां ।

नमोऽश्विभ्यां कृणुमो-ऽश्वयुग्भ्यां ॥ 28

29.नक्षत्रं – अपभरणी

देवता – यमः

अप पाप्मानं भरणीर् भरन्तु । तद् यमो राजा भगवान् विचष्टां ।
लोकस्य राजा महतो महान् हि । सुगन्तः पन्थामभयं कृणोतु ।
यस्मिन् नक्षत्रे यम एति राजा । यस्मिन्नेन-मभ्यर्षिचन्त देवाः ।
तदस्य चित्रं हविषा यजाम । अप पाप्मानं भरणीर् भरन्तु ॥ 29

30.अमावासि

निवेशनी सङ्गमनी वसूनां विश्वा रूपाणि वसून्त्या-वेशयन्ती ।
सहस्रपोषं सुभगा रराणा सा न आगन् वर्चसा सम्विदाना ।
यत्ते देवा अदधुर् भागधेय-ममावास्ये सम्वसन्तो महित्वा ।
सा नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रयिन्नो धेहि सुभगे सुवीरं ॥

30/107 (27)

This Expansion is appearing in TS 3.5.1.1

31. चन्द्रमा

न॒वो न॒वो भ॒वति॑ जा॒य॒मा॒नोऽ॒ह्नां॑ के॒तु-रु॒षसा॑ मे॒त्य॒ग्रे ।
 भा॒गं दे॒वेभ्यो॑ वि॒दधा॑त्या॒यन् प्र॒च॒न्द्र॒मास्ति॑रति दी॒र्घ॒मायुः॑ ।
 य॒मादि॒त्या अ॒शु॒माप्या॑य॒यन्ति॑ य॒मक्षि॑त-म॒क्षित॑यः पि॒बन्ति॑ ।
 तेन॑ नो॒ राजा॑ वरु॒णो बृ॒हस्प॑ति रा॒प्याय॑यन्तु भु॒वन॑स्य गो॒पाः ।
 This Expansion is appearing in TS 2.4.14.1

32. अहो रात्री

ये वि॒रूपे॑ स॒मन॑सा स॒म्व्य॑यन्ती । स॒मानं॑ तन्तुं॑ परि॒ता-त॑नाते ।
 वि॒भू प्र॒भू अ॒नुभू॑ वि॒श्वतो॑ हु॒वे । ते नो॑ नक्ष॒त्रे ह॒वमा॑गमेतं ।
 व॒यं दे॒वी ब्र॒ह्मणा॑ स॒म्वि॑दा॒नाः । सु॒रन्ना॑सो दे॒ववी॑तिं दधा॒नाः । 108
 अ॒हो॒रा॒त्रे ह॒विषा॑ व॒र्द्धय॑न्तः । अ॒ति पा॒प्मान॑-म॒तिमु॑क्त्या गमेम ॥

33. उषा

प्र॒त्युव॑ दृ॒श्याय॑ती । व्यु॒च्छन्ती॑ दु॒हिता॑ दि॒वः ।
 अ॒पो म॒ही वृ॑णुते चक्षु॒षा । त॒मो ज्यो॑तिष्-कृ॒णोति॑ सू॒नरी॑ ।
 उ॒दु स्त्रि॑यास्स॒चते॑ सू॒र्यः । स चा॑ उ॒द्यन्न॑क्ष॒त्र मर्चि॑मत् ।
 त॒वे दु॒षो व्यु॑षि सू॒र्यस्य॑ च । सं॒भक्ते॑न गमेमहि ॥ 109

34. नक्षत्रः

तन्नो नक्षत्र मर्चिमत् । भानुमत्तेज उच्छरत् ।
 उप यज्ञमिहागमत् । प्रनक्षत्राय देवाय । इन्द्रायेन्दुं हवामहे ।
 स न स्सविता सुवथ् सनिं । पुष्टिदां वीरवत्तमं ॥

35. सूर्यः

उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं ।
 चित्रं देवाना मुदगादनीकं चक्षुर् मित्रस्य वरुणस्याग्नेः । 110
 आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥
 This Expansion is appearing in T.S.1.4.43.1

36. अदितिः

अदितिर्न उरुष्य-त्वदितिः शर्म यच्छतु ।
 अदितिः पात्व हसः ॥
 महीमूषु मातरं सुव्रताना-मृतस्य पत्नी मवसे हुवेम ।
 तुविक्षत्रा-मजरन्ती मुरूची सुशर्माण-मदिति सुप्रणीति ।
 This Expansion is appearing in T.S.1.5.11.5

37. विष्णुः

इ॒दं वि॒ष्णु॒र् वि॒च॒क्र॒मे त्रे॒धा नि॒द॒धे प॒दं ।

स॒मू॒ढ॒म॒स्य पा॒ञ्च॒ सुरे ॥

प्र॒तद्वि॒ष्णु॒ स्त॒व॒ते वी॒र्या॒य । मृ॒गो न भी॒मः कु॒च॒रो गि॒रि॒ष्ठाः ।

य॒स्यो॒रु॒षु त्रि॒षु वि॒क्र॒म॒णेषु॑ । अ॒धि॒क्षि॒यन्ति॑ भु॒व॒ना॒नि वि॒श्वा ॥

111

This Expansion is appearing in TS 1.2.13.1

This Expansion is appearing in TB 2.4.3.4

38. अग्निः

अ॒ग्नि॒र् मूर्धा॑ दि॒वः क॒कु॒त्प॒तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।

अ॒पा॒ञ्च॒ रेता॑ञ्च॒सि जि॒न्व॒ति ॥

भु॒वो य॒ज्ञ॒स्य र॒ज॒सश्च॑ ने॒ता य॒त्रा नि॒यु॒द्धिः स॒च॒से

शि॒वा॒भिः ।

दि॒वि मूर्धा॑नं दधि॒षे सु॒व॒र्षां जि॒ह्वा॒म॒ग्ने च॒कृ॒षे ह॒व्य॒वा॒हं ॥

This Expansion is appearing in T.S.4.4.4.1

39. अनुमती

अ॒नु॒नोऽ॒द्यानु॒मति॑ र्य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।

अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑ह॒नो भ॑वतां दा॒शुषे॑ म॒यः ।

अ॒न्विद॑नु॒मते॒ त्वं म॑न्यासै॒ शंच॑ नः कृ॒धि ।

क्र॒त्वे द॑क्षा॒य नो॑ हि॒नु प्र॒ण आ॒यू॒षि ता॑रिषः ।

This Expansion is appearing in TS 3.3.11.3

40. हव्यवाहः (अग्निः)

ह॒व्यवा॑ह॒मभि॑-मा॒तिषा॑हं । र॒क्षो॒हणं॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुं ।

ज्यो॑ति॒ष्मन्तं॑ दी॒द्यतं॑ पु॒रन्धिं॑ । अ॒ग्नि॒ऽस्वि॑ष्ट कृ॒तमा॑ हु॒वेम॑ ।

स्वि॑ष्ट म॒ग्ने अ॒भित॑त् पृ॒णाहि॑ । वि॒श्वा दे॒व पृ॒तना॑ अ॒भिष्य॑ ।

उ॒रु॒न्नः प॑न्थां॑ प्र॒दिश॑न् वि॒भाहि॑ ।

ज्यो॑ति॒ष्मद्धे॒ह्य ज॑र॒न्न आ॒युः॑ ॥ 112/28

This Expansion is appearing in TB 2.4.1.4

1.30 नक्षत्र उपहोम मन्त्राः

T.B.3.1.4.1 to T.B.3.1.5.15 for full item No.1.37

1. कृत्तिका

अ॒ग्नये॑ स्वा॒हा कृ॒त्तिका॑भ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥
 अ॒ंबायै॑ स्वा॒हा दु॒लायै॑ स्वा॒हा ॥
 नि॒तल्यै॑ स्वा॒हा ऽभ्र॑यन्त्यै॒ स्वाहा॑ ॥
 मे॒घय॑न्त्यै॒ स्वाहा॑ व॒र्ष॒यन्त्यै॑ स्वा॒हा ॥
 चु॒पु॒णीका॑यै॒ स्वाहा॑ ॥

2. रोहिणी

प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ रो॒हिण्यै॑ स्वा॒हा ॥
 रो॒चमा॑नायै॒ स्वाहा॑ प्र॒जाभ्य॑ स्वा॒हा ॥

3. मृगशीर्षः

सो॒माय॑ स्वा॒हा मृ॒गशी॑र्षाय॒ स्वाहा॑ ॥
 इ॒न्वका॑भ्य॒ स्स्वाहा॑ ष॒धीभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥
 रा॒ज्याय॑ स्वा॒हा-ऽभि॑जित्यै॒ स्वाहा॑ ॥ 113

4. आर्द्रा

रु॒द्राय॑ स्वा॒हाऽऽर्द्रा॑यै॒ स्वाहा॑ ॥

पि॒न्वमा॑नायै॒ स्वाहा॑ प॒शुभ्य॑ स्स्वाहा ॥

5. पुनर्वसु

अदि॑त्यै स्वा॒हा पु॒नर्व॑सुभ्यां ।

स्वाहा॑ भू॒त्यै स्वा॒हा प्र॒जात्यै॑ स्वाहा॑ ॥

6. पुष्यः

बृ॒हस्प॑तये॒ स्वाहा॑ ति॒ष्याय॑ स्वाहा॑ ।

ब्र॒ह्मव॑र्चसाय॒ स्वाहा॑ ॥

7. आश्रेषा

सर्पे॑भ्य स्स्वाहा॑ ऽऽश्रे॑षाभ्य स्स्वाहा॑ ।

द॒न्दशू॑केभ्य स्स्वाहा॑ ॥

8. मघा

पि॒तृभ्य॑ स्स्वाहा॑ म॒घाभ्यः॑ । स्वाहा॑ ऽन॒घाभ्य॑ स्स्वाहा॑ ऽग॒दाभ्यः॑ ।

स्वाहा॑ रु॒न्धती॑भ्य स्स्वाहा॑ ॥ 114

9. पूर्व फल्गुनी

अ॒र्य॒म्णे॒ स्वा॒हा॒ फ॒ल्गु॒नी॒भ्या॒ स्वा॒हा॑ ॥

प॒शु॒भ्य॒ स्स्वा॒हा॑ ॥

10. उत्तर फल्गुनी

भ॒गाय॒ स्वा॒हा॒ फ॒ल्गु॒नी॒भ्या॒ स्वा॒हा॑ ॥

श्रै॒ष्ठ्या॒य॒ स्वा॒हा॑ ॥

11. हस्तः

स॒वि॒त्रे॒ स्वा॒हा॒ ह॒स्ता॒य॒ ।

स्वा॒हा॒ द॒द॒ते॒ स्वा॒हा॒ पृ॒ण॒ते॒ ।

स्वा॒हा॑ प्र॒य॒च्छ॒ते॒ स्वा॒हा॑ प्र॒ति॒गृ॒भ्ण॒ते॒ स्वा॒हा॑ ॥

12. चित्रा

त्व॒ष्ट्रे॒ स्वा॒हा॒ चि॒त्रा॒यै॒ स्वा॒हा॑ ॥

चै॒त्रा॒य॒ स्वा॒हा॑ प्र॒जा॒यै॒ स्वा॒हा॑ ॥

13. स्वाति

वा॒य॒वे॒ स्वा॒हा॒ नि॒ष्ट्या॒यै॒ स्वा॒हा॑ ॥

का॒म॒चा॒रा॒य॒ स्वा॒हा॑ ऽभि॒जि॒त्यै॒ स्वा॒हा॑ ॥

14. विशाखा

इ॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्या॒॑ स्वा॒हा॒ वि॒शा॒खा॒भ्या॒॑ स्वा॒हा॑ ॥
 श्रै॒ष्ठ्या॑य॒ स्वा॒हा॒ ऽभि॒जि॒त्यै॑ स्वा॒हा॑ ॥

15. पौर्णमासि

पौ॒र्ण॒मा॒स्यै॑ स्वा॒हा॒ का॒मा॒य॒ स्वा॒हा॒ ग॒त्यै॑ स्वा॒हा॑ ॥ 115 (29)

16. अनूराधा

मि॒त्राय॑ स्वा॒हा-ऽनू॒रा॒धे॒भ्य॑ स्स्वा॒हा॑ ।
 मि॒त्र॒धे॒या॑य॒ स्वा॒हा॒ ऽभि॒जि॒त्यै॑ स्वा॒हा॑ ॥

17. ज्येष्ठा

इ॒न्द्राय॑ स्वा॒हा॒ ज्ये॒ष्ठायै॑ स्वा॒हा॑ ।
 ज्यै॒ष्ठ्या॑य॒ स्वा॒हा॒-ऽभि॒जि॒त्यै॑ स्वा॒हा॑ ॥

18. मूलं

प्र॒जा॒प॒तये॑ स्वा॒हा॒ मू॒लाय॑ स्वा॒हा॑ ।
 प्र॒जा॒यै॑ स्वा॒हा॑ ॥

19. पूर्वाषाढा

अ॒द्भ्य॑ स्स्वा॒हा ऽषा॒ढाभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

स॒मु॒द्राय॑ स्वा॒हा का॒माय॑ स्वा॒हा ॥

अ॒भि॒जि॒त्यै॑ स्वा॒हा ॥

20. उत्तराषाढा

वि॒श्वेभ्यो॑ दे॒वेभ्य॑ स्स्वा॒हा ऽषा॒ढाभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

अ॒न॒प॒ज॒य्याय॑ स्वा॒हा जि॒त्यै॑ स्वा॒हा ॥ 116

21. अभिजित्

ब्र॒ह्म॒णे॑ स्वा॒हा ऽभि॒जि॒ते॑ स्वा॒हा ॥

ब्र॒ह्म॒लो॒काय॑ स्वा॒हा ऽभि॒जि॒त्यै॑ स्वा॒हा ॥

22. श्रवणं

वि॒ष्णवे॑ स्वा॒हा श्रो॒णायै॑ स्वा॒हा ॥

इ॒लो॒काय॑ स्वा॒हा श्रु॒ताय॑ स्वा॒हा ॥

23. श्रविष्ठा

व॒सु॒भ्य॑ स्स्वा॒हा श्र॒वि॒ष्ठाभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

अ॒ग्राय॑ स्वा॒हा प॒री॒त्यै॑ स्वा॒हा ॥

24. शतभिषक्

वरुणाय स्वाहा शतभिषजे स्वाहा ॥

भेषजेभ्य स्स्वाहा ॥

25. पूर्व प्रोष्ठपदा

अजायैकपदे स्वाहा प्रोष्ठपदेभ्य स्स्वाहा । 117

तेजसे स्वाहा ब्रह्मवर्चसाय स्वाहा ॥

26. उत्तर प्रोष्ठपदा

अहये बुध्नियाय स्वाहा प्रोष्ठपदेभ्य स्स्वाहा ।

प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥

27. रेवति

पूष्णे स्वाहा रेवत्यै स्वाहा ।

पशुभ्य स्स्वाहा ॥

28. अश्विनी

अश्विभ्याऽ स्वाहा ऽश्वयुग्भ्याऽ स्वाहा ।

श्रोत्राय स्वाहा श्रुत्यै स्वाहा ॥

29. अपभरणि

य॒माय॒ स्वाहा॑ ऽप॒भर॑णी॒भ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥

रा॒ज्याय॒ स्वाहा॑ ऽभि॒जित्यै॑ स्वाहा॑ ॥

30. अमावासि

अ॒मावा॒स्यायै॑ स्वाहा॑ का॒माय॒ स्वाहा॑ ऽऽग॑त्यै॒ स्वाहा॑ ॥ 118 (30)

31. चन्द्रमा

च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॑ प्र॒तीदृ॑श्यायै॒ स्वाहा॑ ॥

अ॒होरा॒त्रेभ्य॑ स्स्वाहा॑-ऽर्द्ध॒मासे॑भ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥

मा॒सेभ्य॑ स्स्वाह॑र्तु॒भ्य॒ स्स्वाहा॑ । सं॒वँ॒त्स॒राय॑ स्वाहा॑ ॥

32. अहो रात्री

अ॒हे स्वाहा॑ रा॒त्रियै॑ स्वाहा॑ ॥

अ॒तिमु॑क्त्यै॒ स्वाहा॑ ॥

33. उषा

उ॒षसे॒ स्वाहा॑ व्यु॒ष्ट्यै॑ स्वाहा॑ ॥

व्यू॒षुष्यै॑ स्वाहा॑ व्यु॒च्छन्त्यै॑ स्वाहा॑ ॥

व्यू॒ष्टायै॑ स्वाहा॑ ॥

34. नक्षत्रः

नक्ष॑त्राय॒ स्वा॒हो॒दे॒ष्य॒ते स्वा॒हा ॥ 119

उ॒द्य॒ते स्वा॒हो-दि॒ताय॒ स्वा॒हा ।

हर॑से स्वा॒हा भर॑से स्वा॒हा ।

भ्राज॑से स्वा॒हा तेज॑से स्वा॒हा ।

तप॑से स्वा॒हा ब्र॒ह्मव॑र्च॒साय॒ स्वा॒हा ॥

35. सूर्यः

सू॒र्याय॒ स्वा॒हा नक्ष॑त्रेभ्य॒ स्स्वा॒हा ।

प्र॒ति॒ष्ठा॒यै स्वा॒हा ॥

36. अदितिः

अ॒दि॒त्यै स्वा॒हा प्र॒ति॒ष्ठा॒यै स्वा॒हा ॥

37. विष्णुः

वि॒ष्ण॒वे स्वा॒हा य॒ज्ञाय॒ स्वा॒हा ।

प्र॒ति॒ष्ठा॒यै स्वा॒हा ॥ 120

दधिक्राव्णो अकारिषं

TS 7.4.19.4 for para 121

द॒धि॒क्रा॒व॒णो॑ अ॒का॒रि॒षं॑ । जि॒ष्णो॑ र॒श्च॒स्य॑ वा॒जिनः॑ ।
 सु॒रभि॑ नो॒ मु॒खा॑ क॒रत् प्र॒ण आ॒यू॒षि॑ ता॒रिषत्॑ ।
 आ॒पोहि॑ष्ठा म॒योभु॑व॒स्ता न॑ ऊ॒र्जे द॑धात॒न । म॒हे र॒णाय॑ चक्ष॒से ।
 यो व॑श्शि॒वत॑मो र॒सस्त॑स्य॒ भाज॑यते ह नः ।
 उ॒श॒ती॒रिव॑ मा॒तरः॑ । तस्मा॑ अ॒रङ्ग॑मा॒म वो॒ यस्य॑ क्षया॒य जि॒न्वथ॑ ।
 आ॒पो ज॒नय॑था च नः ॥ 121 (32)

1.31 वरुण सूक्तं

(TS 1.5.11.3)

उ॒दु॒त्त॒मं व॑रु॒ण पा॑श॒मस्म॑-द॒वाध॑मं वि॒मध्य॑म॒ श्र॒थाय॑ ।
 अ॒था व॑य॒मादि॑त्य॒ व्र॒ते त॑वा॒नाग॑सो अ॒दि॒तये॑ स्याम ॥

(TS 1.2.8.1)

अ॒स्त॒भ्ना॒द्द॒ध्या-मृ॑ष॒भो अ॒न्त॒रि॒क्ष-म॑मि॒मीत॑-व॒रि॒माणं॑ पृ॒थि॒व्या
 आ॒ऽसी॑द॒द्वि॒श्वा भु॑व॒नानि॑ स॒म्राड् वि॒श्वे॒त्तानि॑ व॒रु॒णस्य॑ व्र॒तानि॑ ॥

(TS 3.4.11.6)

य॒त्किञ्चे॒दँ व॑रु॒ण दै॒व्ये ज॑ने॒ऽभि॒द्रो॒हं म॑नु॒ष्या-श्र॑रा॒मसि॑ ।
 अ॒चि॒त्ती-य॑त्त॒व-ध॑र्मा॒ यु॒योपि॑म॒-मा॒नस्त॑स्मा॒ दे॒नसो॑ दे॒व री॑रिषः ॥

(TS 3.4.11.6)

कि॒त॒वा॒सो॒ यद्वि॒रि॒पु॒र्न॒ दी॒वि॒ यद्वा॒ घा॒ स॒त्य-मु॒त॒य॒न्न॒ वि॒द्म॒ ।
 सर्वा॒ता॒वि॒ष्य॒ शि॒थि॒रे॒व॒ दे॒वा॒था॒ते-स्या॒म॒ वरु॒ण॒ प्रि॒या॒सः॑ ॥

(TS 1.5.11.3)

अ॒व॒ते॒हे॒डो॒ वरु॒ण॒ नमो॑भि॒रव॑ य॒ज्ञे-भि॒री॒म॒हे॒ ह॒वि॒र्भिः॑ ।
 क्ष॒य॒न्न॒ स्म॒भ्य॒ म॒सु॒र-प्र॒चे॒तो॒ राज॒न्ने॒ना॒सि॑ शि॒श्र॒थः॑ कृ॒ता॒नि॑ ॥

(T.S. 2.1.11.6)

त॒त्वा॒या॒मि॒ ब्र॒ह्म॒णा॒ व॒न्द॒मा॒न॒ स्त॒दा॒शा॒स्ते॒ यज॑मा॒नो॒ ह॒वि॒र्भिः॑ ।
 अ॒हे॒ड॒मा॒नो॒ वरु॒णे॒ह॒ बो॒द्ध्यु॒रु॒श॒स॒ मा॒ न॒ आ॒युः॑ प्र॒मो॒षीः॑ ॥ 122 (33)

1.32 पवमान सूक्तं**TS 5.6.1.1**

हि॒र॒ण्य॒व॒र्णाः॑ शु॒च॒यः॑ पा॒व॒का॒ या॒सु॒जा॒तः॑ क॒श्य॒पो॒ या॒स्वि॒न्द्रः॑ ।
 अ॒ग्नि॑या॒ गर्भ॑द॒धि॒रे॒ वि॒रू॒पा॒स्ता॒ न॒ आ॒प॒श॒स्यो॒ना॒ भ॒व॒न्तु॑ ॥
 या॒सा॒ राजा॑ वरु॒णो॒ या॒ति॒ म॒ध्ये॒ स॒त्या॒नृ॒ते॒ अ॒व॒प॒श्य॒न् ज॒ना॒नां॑ ।
 म॒धु॒श्रु॒त-शु॒च॒यो॒याः॑ पा॒व॒का॒स्ता॒ न॒ आ॒प॒श॒स्यो॒ना॒ भ॒व॒न्तु॑ ॥

या॒सां दे॒वादि॒वि कृ॒ण्वन्ति॑ भ॒क्षँया॑ अ॒न्तरि॒क्षे बहु॒धा भव॑न्ति ।
 याः पृ॒थि॒वीं पय॑सो॒न्दन्ति॑ शु॒क्रास्ता॑ न आ॒प॒श॒श॒ꣳ स्यो॒ना भव॑न्तु ॥
 शि॒वेन॑ मा चक्षु॑षा पश्य॒ताप॑ शि॒श॒वया॑ त॒नुवो॑-पस्पृ॒शत॑ त्वचं॒मे ।
 सर्वा॑ꣳ अ॒ग्नीꣳ र॒प्सुष॑दो हु॒वे वो मयि॑ व॒र्चो
 ब॒ल॒मो॒जो नि॑धत्त ॥ 123 (34)

TB 1.4.8.1 (for item No. 124 to 129)

पव॑मान-स्सुव॒र्जनः॑ । प॒वि॒त्रेण॑ विच॒र्षणिः॑ । यः पो॒ता स पु॑नातु मा ।
 पु॒नन्तु॑ मा दे॒वज॒नाः । पु॒नन्तु॑ मन॒ वोधि॑या । पु॒नन्तु॑ विश्व॒ आय॑वः ।
 जा॒तवे॑दः प॒वि॒त्रव॑त् । प॒वि॒त्रेण॑ पु॒नाहि॑ मा । शु॒क्रेण॑ दे॒व दी॑द्यत् ।
 अ॒ग्ने क्र॑त्वा-क्र॒तूꣳ र॒नु ॥ 124

यत्ते॑ प॒वि॒त्र-म॒र्चि॒षि । अ॒ग्ने वि॑त॒त-म॒न्तरा॑ । ब्र॒ह्म ते॑न पु॒नीम॑हे ।
 उ॒भाभ्यां॑ दे॒व स॑वि॒तः । प॒वि॒त्रेण॑ स॒वेन॑ च । इ॒दं ब्र॒ह्म पु॑नीमहे ।
 वै॒श्वदे॒वी पु॑न॒ती दे॒व्यागा॑त् । यस्यै॑ ब॒ह्वी-स्त॑नुवो वी॒तपृ॑ष्ठाः ।
 तया॑ म॒दन्त॑-स्स॒धमा॑द्यैषु । व॒यꣳ स्या॑म प॒तयो॑र॒यीणां॑ ॥ 125

वै॒श्वान॑रो र॒श्मिभि॑र्मा पु॒नातु॑ । वा॒तः प्रा॒णेने॑ षि॒रो म॒यो भूः॑ ।
 द्या॒वापृ॑थि॒वी प॒यसा॑ प॒योभिः॑ । ऋ॒ताव॑री य॒ज्ञिये॑ मा पु॒नीतां॑ ।
 बृ॒हद्भि॑-स्स॒वि त॒स्तृभिः॑ । व॒र्षि॑ष्ठैर्-दे॒वम॑न्मभिः ।
 अ॒ग्ने दक्षैः॑ पु॒नाहि॑मा । येन॑ दे॒वा अपु॑नत ।
 ये नापो॑ दि॒व्यङ्क॑शः । तेन॑ दि॒व्येन॑ ब्र॒ह्मणा॑ ॥ 126

इ॒दं ब्र॑ह्म पु॒नीम॑हे । यः पा॒वमा॑नी-र॒द्धये॑ति ।
 ऋ॒षिभि॑-स्सं॒भृत॑ र॒सं । स॒र्वं स॑ पू॒तम॑श्नाति ।
 स्व॒दितं॑ मा॒तरि॑श्व॒ना । पा॒वमा॑नीर्यो अ॒द्धये॑ति ।
 ऋ॒षिभि॑-स्सं॒भृत॑ र॒सं । तस्मै॑ स॒रस्व॑ती दु॒हे ।
 क्षी॒रं सर्पि॑र्मधू॒दकं॑ ।
 पा॒वमा॑नी-स्स्व॒स्त्यय॑नीः ॥ 127

सु॒दुघा॑हि प॒यस्व॑तीः । ऋ॒षिभि॑-स्सं॒भृतो॑ र॒सः ।
 ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑-मृ॒तं हि॒तं । पा॒वमा॑नीर् दि॒शन्तु॑ नः ।
 इ॒मं लो॒कम॑थो अ॒मुं । का॒मान्थ्-स॑म॒र्द्ध्यन्तु॑ नः ।

दे॒वीर्दे॒वैः॑ स॒मा भृ॑ताः । पा॒वमा॒नी-स्स्व॑स्त्ययनीः ।

सु॒दु॒घा॒हि घृ॑तश्चुतः । ऋ॒षि॒भि-स्सं॑भृतो र॒सः ॥ 128

ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑-मृ॒तं ह॑तं । येन॑ दे॒वाः प॒वित्रे॑ण । आ॒त्मानं॑ पु॒नते॑ सदा॑ ॥

तेन॑ स॒हस्र॑ धा॒रेण॑ । पा॒वमा॒न्यः पु॑नन्तु मा । प्रा॒जाप॑त्यं प॒वित्रं॑ ॥

श॒तो॒द्याम॑ हिर॒ण्मयं॑ ॥ तेन॑ ब्र॒ह्म वि॒दो व॑यं ।

पू॒तं ब्र॒ह्म पु॑नीमहे । इन्द्र॑-स्सु॒नीती॑ स॒ह मा॑ पु॒नातु॑ ।

सोम॑-स्स्व॒स्त्या व॑रुण-स्समी॒च्या ॥ य॒मो रा॒जा प्र॑मृ॒णाभिः॑ पु॒नातु॑मा ।

जा॒तवे॑दा मो॒र्जय॑न्त्या पु॒नातु॑ । ओं भूर्भु॑वस्सु॒वः ॥ 129

TB 3.5.11.1

तच्छँ॑योरा वृ॒णीम॑हे । गा॒तुं यँ॑जाय । गा॒तु यँ॑ज॒पत॑ये ।

दै॒वीस्व॑स्ति-र॒स्तुनः॑ । स्व॒स्तिर्-मा॑नु॒षेभ्यः॑ ।

ऊ॒र्ध्वं जि॑गातु भे॒षजं॑ । श॒न्नो अ॑स्तु द्वि॒पदे॑ ॥ शंच॑तु॒ष्पदे॑ ॥ 130 (36)

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

(उदकशान्ति समाप्तं)

1.33 नक्षत्र सूक्तं (नक्षत्र जप मन्त्राः)

1. नक्षत्रं – कृत्तिका

अ॒ग्नि॒र्नः॑ पा॒तु कृ॒त्ति॒काः॑ । नक्ष॑त्रं दे॒वमि॑न्द्रि॒यं । इ॒दमा॑सां-वि॒चक्ष॑णं ।
 ह॒वि॒रा॒सन् जु॑होत॒न । यस्य॑ भा॒न्ति र॒श्मयो॑ यस्य॑ के॒तवः॑ ।
 यस्ये॒मा वि॒श्वा भु॑वनानि सर्वा॑ । स कृ॒त्ति॒का भि॒रभि-स॑म्व॒सानः॑ ।
 अ॒ग्नि॒र्नो दे॒वस्सु॑वि॒ते द॑धातु ॥

अ॒ग्नये॑ स्वा॒हा कृ॒त्ति॒काभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥

अ॒ंबायै॑ स्वा॒हा दु॒लायै॑ स्वा॒हा ॥

नि॒तन्यै॑ स्वा॒हा ऽभ्र॑यन्त्यै स्वा॒हा ॥

मे॒घय॑न्त्यै स्वा॒हा व॒र॒षय॑न्त्यै स्वा॒हा ॥

चु॒पु॒णी॒कायै॑ स्वा॒हा ॥ १

(कृत्तिका नक्षत्र देवतायै अग्नये नमः)

2. नक्षत्रं – रोहिणी

प्र॒जा॒प॒ते रो॒हि॒णी वे॑तु॒ पत्नी॑ । वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती॑ चि॒त्रभा॑नुः ।
 सा नो॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒वि॒ते द॑धातु । यथा॑ जी॒वेम॑ श॒रद॑स्स॒वीराः॑ ।

रोहिणी देव्युदगात् पुरस्तात् । विश्वा रूपाणि प्रतिमोदमाना ।
प्रजापतिं हविषा वर्धयन्ती । प्रिया देवाना-मुपयातु यज्ञं ॥

प्रजापतये स्वाहा रोहिण्यै स्वाहा ।

रोचमानायै स्वाहा प्रजाभ्य स्वाहा ॥ 2

(रोहिणी नक्षत्र देवातायै प्रजापतये नमः)

3.नक्षत्रं – मृगशीर्षः

सोमो राजा मृगशीर्षेण आगन् । शिवं नक्षत्रं प्रियमस्य धाम ।
आप्यायमानो बहुधा जनेषु । रेतः प्रजां यजमाने दधातु ।
यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति । प्रियं राजन् प्रियतमं प्रियाणां ।
तस्मै ते सोम हविषा विधेम । शन्न एधि द्विपदे शंचतुष्पदे ॥

सोमाय स्वाहा मृगशीर्षाय स्वाहा ।

इन्वकाभ्य स्स्वाहौषधीभ्य स्स्वाहा ।

राज्याय स्वाहा-ऽभिजित्यै स्वाहा ॥ 3

(मृगशीर्ष नक्षत्र देवतायै सोमाय नमः)

4. नक्षत्रं – आर्द्रा

आ॒र्द्राया॑ रु॒द्रः प्र॑थ॒मा न॑ ए॒ति । श्रे॑ष्ठो दे॒वानां॑ प॒तिर॒घ्निया॑नां॑ ॥
 नक्ष॑त्रमस्य ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । मा नः॑ प्र॒जाꣳ री॑रिषन् मोत वी॒रान् ।
 हे॒ती रु॒द्रस्य॑ परि॒णो वृ॑णक्तु । आ॒र्द्रा नक्ष॑त्रं जुषताꣳ ह॒विर्नः॑ ।
 प्र॒मुञ्च॑मानौ दु॒रितानि॑ वि॒श्वा । अ॒पाघ॑शꣳ सन्नु॒दता॑मरातिं ॥

रु॒द्राय॑ स्वा॒हाꣳꣳर्द्रायै॑ स्वा॒हा ॥

पि॒न्वमा॑नायै॑ स्वा॒हा प॒शुभ्य॑ स्स्वा॒हाꣳꣳ ॥ 4

(आर्द्रा नक्षत्र देवतायै रुद्राय नमः)

5. नक्षत्रं – पुनर्वसु

पुन॑र्नो दे॒व्यदि॑तिः स्पृ॒णोतु॑ । पुन॑र्वसू नः पुन॑रेतां॑ य॒ज्ञं ।
 पुन॑र्नो दे॒वा अ॒भिय॑न्तु स॒र्वे ॥ पुनः॑ पुन॑र्वो ह॒विषा॑ यजामः ।
 ए॒वा न दे॒व्यदि॑तिरन॒र्वा । वि॒श्वस्य॑ भ॒र्त्री ज॑गतः प्र॒तिष्ठा॑ ।
 पुन॑र्वसू ह॒विषा॑ वर्ध॒यन्ती॑ । प्रि॒यं दे॒वाना॑-म॒प्येतु॑ पाथः ॥

अ॒दित्यै॑ स्वा॒हा पुन॑र्वसुभ्यां॑ ।

स्वा॒हा भू॒त्यै स्वा॒हा प्र॒जात्यै॑ स्वा॒हाꣳꣳ ॥ 5

(पुनर्वसु नक्षत्र देवतायै अदित्यै नमः)

6. नक्षत्रं – पुष्यः

बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ प्र॒थ॒म॒ज्जा॒य॒मा॒नः॑ । ति॒ष्यं॑ नक्ष॒त्र॒म॒भि॒ सं॒ब॒भू॒व ।
 श्रे॒ष्ठो॑ दे॒वा॒नां॑ पृ॒त॒ना॒सु॑ जि॒ष्णुः॑ । दि॒शो॑ नु॒ सर्वा॑ अ॒भय॑न्नो अस्तु ।
 ति॒ष्यः॑ पु॒र॒स्ता॒दु॒त म॒ध्य॒तो नः॑ । बृ॒ह॒स्प॒तिर् नः॑ परि॒पातु॑ प॒श्चात् ।
 बा॒धे॑ ता॒न् द्वे॒षो अ॒भयं॑ कृ॒णु॒तां । सु॒वी॒र्य॑स्य प॒तय॑स्याम ॥
 बृ॒ह॒स्प॒तये॑ स्वा॒हा ति॒ष्या॑य स्वा॒हा ॥

ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒साय॑ स्वा॒हा ॥ 6 (पुष्य नक्षत्र देवतायै बृहस्पतये नमः)

7. नक्षत्रं – आश्रेषं

इ॒दं स॒र्पे॒भ्यो॑ ह॒वि॒र॒स्तु जु॒ष्टं॑ ॥ आ॒श्रे॒षा ये॒षा म॒नु॒य॒न्ति॑ चे॒तः॑ ।
 ये अ॒न्त॒रि॒क्षं पृ॒थि॒वीं-क्षि॒य॒न्ति॑ । ते॒न स्स॒र्पा॒सो ह॒व॒मा॒ग॒मि॒ष्ठाः ।
 ये रो॒च॒ने सूर्य॑स्यापि सर्पाः । ये दि॒वं दे॒वी-म॒नु॒स॒ञ्च॑रन्ति ।
 ये॒षा॒मा॒श्रे॒षा अ॒नु॒य॒न्ति॑ का॒मं॑ ॥ ते॒भ्य-स्स॒र्पे॒भ्यो म॒धु-म॒ज्जु॑होमि ॥
 स॒र्पे॒भ्य स्स्वा॒हा ऽऽश्रे॒षा॒भ्य स्स्वा॒हा ॥
 द॒न्द॒शू॒के॒भ्य स्स्वा॒हा ॥ 7

(आश्रेषा नक्षत्र देवतायै सर्पेभ्यो नमः)

8.नक्षत्रं – मघा

उप॑हू॒ताः पि॒तरो॑ ये म॒घासु॑ । मनो॑जवस-स्सुकृ॑त-स्सुकृ॒त्याः ।
 ते नो॑ नक्ष॒त्रे हव॑मागमिष्ठाः । स्व॒धाभिर् य॒ज्ञं प्र॑यतं जुषन्तां ।
 ये अ॒ग्निद॑ग्धा येऽन॒ग्नि-द॑ग्धाः । येऽमु॑ल्लो॒कं पि॒तरः॑ क्षि॒यन्ति॑ ।
 या॒श्च वि॒द्यया॑ उ॒ च न॑ प्रविद्य । म॒घासु॑ य॒ज्ञं सु॒कृतं॑ जुषन्तां ॥
 पि॒तृभ्य॑ स्स्वाहा म॒घाभ्यः॑ । स्वाहा॑ ऽन॒घाभ्य॑ स्स्वाहा॑ ऽग॒दाभ्यः॑ ।
 स्वाहा॑रुन्ध॒तीभ्य॑ स्स्वाहा॑ ॥ 8(मघा नक्षत्र देवतायै पितृभ्यो नमः)

9.नक्षत्रं – पूर्वफल्गुनी

गवां॑ पतिः॒ फल्गु॑नी-नामसि॒ त्वं । तद॑र्यमन् वरुण मि॒त्र चारु॑ ।
 तंत्वा॑ वयं॒ सनि॑तारं॒ सनी॑नां । जी॒वा जी॑वन्तमुप॒ सम्वि॑शेम ।
 येने॒मा वि॒श्वा भु॑वनानि॒ सज्जि॑ता । यस्य॑ दे॒वा अनु॑संय्यन्ति॒ चेतः॑ ।
 अ॒र्यमा॑ राजाऽज॒रस्तु॑ विष्मान् । फल्गु॑नीना-मृष॒भो रौर॑वीति ॥
 अ॒र्यम्णे॑ स्वाहा॒ फल्गु॑नीभ्यां॒ स्वाहा॑ ।
 प॒शुभ्य॑ स्स्वाहा॑ ॥ 9

(पूर्वफल्गुनी नक्षत्र देवतायै अर्यम्णे नमः)

10. नक्षत्रं – उत्तर फल्गुनी

श्रेष्ठो॑ दे॒वानां॑ भ॒गवो॑ भ॒गासि॑ । तत्त्वा॑ वि॒दुः फ॒ल्गुनी॑-स्तस्य॑ वि॒त्तात् ।

अ॒स्मभ्यं॑-क्ष॒त्रम॒जर॑ सु॒वीर्यं॑ । गो॒मद॑श्च-व॒दुप॑सन्नु-दे॒ह ।

भ॒गो॒ह दा॒ता भ॒ग इ॒त्प्रदा॒ता । भ॒गो दे॒वीः फ॒ल्गुनी॑-रा॒विवेश॑ ।

भ॒गस्ये॑त्तं प्र॒सवं॑ ग॒मेम॑ । यत्र॑ दे॒वै-स्स॒धमा॑दं म॒देम॑ ॥

भ॒गाय॑ स्वा॒हा फ॒ल्गुनी॑भ्या॒ स्वाहा॑ ।

श्रै॒ष्ठया॑य स्वा॒हा ॥ 10

(उत्तरफल्गुनी नक्षत्र देवतायै भगाय नमः)

11. नक्षत्रं – हस्तः

आ॒यातु॑ दे॒व-स्स॒वि॒तो प॑यातु । हि॒र॒ण्यये॑न सु॒वृता॑ रथे॒न ।

व॒हन् ह॒स्तं सु॒भगं॑ वि॒द्वना॑प॒सं । प्र॒यच्छ॑न्तं प॒पु॒रिं पु॒ण्यम॑च्छ ।

ह॒स्तः प्र॒यच्छ॑ त्व॒मृतं॑ व॒सीयः॑ । दक्षि॑णेन प्र॒तिगृ॑ष्णीम ए॒नत् ।

दा॒तार-म॒द्य स॒वि॒ता वि॒देय॑ । यो नो॑ ह॒स्ताय॑ प्र॒सुवा॑ति य॒ज्ञं ॥

स॒वि॒त्रे स्वा॒हा ह॒स्ताय॑ । स्वा॒हा द॒दते॑ स्वा॒हा पृ॒णते॑ ।

स्वा॒हा प्र॒यच्छ॑ते स्वा॒हा प्र॒तिगृ॑ष्णते स्वा॒हा ॥

(हस्त नक्षत्र देवतायै सवित्रे नमः) 11

12. नक्षत्रं – चित्रा

त्वष्टा नक्षत्र-मभ्येति चित्रां । सुभञ् ससं-युवतिञ् रोचमानां ।
 निवेशयन्न-मृतान् मर्त्याञ्श्च । रूपाणि पिञ्शन् भुवनानि विश्वा ॥
 तन्नस्त्वष्टा तदु चित्रा विचष्टां । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
 तन्नः प्रजां वीरवतीञ् सनोतु । गोभिर्नो अश्वै-स्समनक्तु यज्ञं ॥
 त्वष्ट्रे स्वाहा चित्रायै स्वाहा । चैत्राय स्वाहा प्रजायै स्वाहा ॥ 12

(चित्रा नक्षत्र देवतायै त्वष्ट्रे नमः)

13. नक्षत्रं – स्वाती

वायुर् नक्षत्र-मभ्येति निष्च्यां । तिग्मशृङ्गो वृषभो रोरुवाणः ।
 समीरयन् भुवना मातरिश्वा । अप द्वेषाञ्सि नुदतामरातीः ।
 तन्नो वायस्तदु निष्च्या शृणोतु । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
 तन्नो देवासो अनु जानन्तु कामं । यथा तरेम दुरितानि विश्वा ॥
 वायवे स्वाहा निष्च्यायै स्वाहा ।
 कामचाराय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ॥ 13

(स्वाती नक्षत्र देवतायै वायवे नमः)

14. नक्षत्रं – विशाखा

दूर-मस्मच्छत्रवो यन्तु भीताः । तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद् विशाखे ।
 तन्नो देवा अनुमदन्तु यज्ञं । पश्चात् पुरस्ता-दभयन्नो अस्तु ।
 नक्षत्राणा-मधिपत्नी विशाखे । श्रेष्ठा-विन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ ।
 विषूच-श्शत्रूनपबाधमानौ । अपक्षुध-न्नुदतामरातिं ॥

इन्द्राग्निभ्या७ स्वाहा विशाखाभ्या७ स्वाहा ॥

श्रैष्ठ्याय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ॥ 14

(विशाखा नक्षत्र देवतायै इन्द्राग्निभ्यां नमः)

15. पौर्णमासि

पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तात् । उन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।
 तस्यां देवा अधि सम्वसन्तः । उत्तमे नाक इह मादयन्तां ।
 पृथ्वी सुवर्चा युवति-स्सजोषाः । पौर्णमास्युदगा-च्छोभमाना ।
 आप्याय-यन्ती दुरितानि विश्वा ।
 उरुं दुहां यँजमानाय यज्ञं ॥

पौर्णमास्यै स्वाहा कामाय स्वाहा गत्यै स्वाहा ॥ 15

(पौर्णमास्यै नमः)

16.नक्षत्रं – अनूराधा

ऋ॒द्ध्या॒स्म ह॒व्यैर् नम॑सोपसद्य । मि॒त्रं दे॒वं मि॒त्रधे॑यन्नो अस्तु ।
 अ॒नू॒रा॒धा॒न् ह॒विषा॑ वर्द्धयन्तः । श॒तं जी॒वेम॑ श॒रद॑स्स॒वीराः॑ ।
 चि॒त्रं-नक्ष॑त्र-मु॒दगा॑त् पु॒रस्ता॑त् । अ॒नू॒रा॒धा॒स इति॑ यद् वदन्ति ।
 तन्मि॒त्र एति॑ प॒थिभि॑र् दे॒वयानैः॑ । हि॒रण्य॑यैर् वित॑तै-रन्त॒रिक्षे॑ ॥

मि॒त्राय॑ स्वाहा-ऽनू॒रा॒धेभ्य॑ स्स्वाहा ॥

मि॒त्रधे॑याय॑ स्वाहाऽभिजित्यै॑ स्वाहा ॥ 16

(अनूराधा नक्षत्र देवतायै मित्राय नमः)

17.नक्षत्रं – ज्येष्ठा

इन्द्रो॑ ज्ये॒ष्ठा म॒नु नक्ष॑त्रमेति । यस्मिन् वृ॒त्रं वृ॒त्र तू॒र्ये त॒तार॑ ।
 तस्मिन् वय॑-म॒मृतं॑ दु॒हानाः॑ । क्षु॒धन्त॑रेम॒ दुरि॑तिं दु॒रिष्टिं॑ ।
 पु॒रन्द॑राय॒ वृष॑भाय॒ धृष्णा॑वे । अ॒षाढा॑य स॒हमा॑नाय मी॒ढुषे॑ ।
 इन्द्रा॑य ज्ये॒ष्ठा मधु॑मदु॒हाना॑ । उ॒रुं कृ॑णोतु॒ यज॑मानाय लो॒कं ॥

इन्द्रा॑य स्वाहा ज्ये॒ष्ठायै॑ स्वाहा ।

ज्यै॒ष्ठ्याय॑ स्वाहा-ऽभिजित्यै॑ स्वाहा ॥

(ज्येष्ठा नक्षत्र देवतायै इन्द्राय नमः) 17

18.नक्षत्रं – मूलं

मूलं प्रजां वीरवतीं विदेय । पराच्येतु निर्ऋतिः पराचा ।
 गोभिर् नक्षत्रं पशुभि-स्समक्तं । अहर् भूयाद् यजमानाय मह्यं ।
 अहर्नो अद्य सुविते दधातु । मूलं नक्षत्रमिति यद् वदन्ति ।
 पराचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि । शिवं प्रजायै शिवमस्तु मह्यं ॥
 प्रजापतये स्वाहा मूलाय स्वाहा ।
 प्रजायै स्वाहा ॥

(मूला नक्षत्र देवतायै प्रजापतये नमः) 18

19.नक्षत्रं – पूर्वाषाढा

या दिव्या आपः पयसा संबभूवुः । या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः ।
 यासामषाढा अनुयन्ति कामं । ता न आपः शः स्योना भवन्तु ।
 याश्च कूप्या याश्च नाद्या-स्समुद्रियाः । याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः ।
 यासामषाढा मधु भक्षयन्ति । ता न आपः शः स्योना भवन्तु ॥
 अद्भ्य स्स्वाहा षाढाभ्य स्स्वाहा । समुद्राय स्वाहा कामाय स्वाहा ।
 अभिजित्यै स्वाहा ॥ 19(पूर्वाषाढा नक्षत्र देवतायै अद्भ्यो नमः)

20.नक्षत्रं – उत्तराषाढा

तन्नो॑ विश्वे॑ उप॑ शृण्वन्तु॑ दे॒वाः । तद॑षाढा॒ अभि॑ सम्पू॑यन्तु॒ यज्ञं॑ ।
 तन्नक्ष॑त्रं प्रथतां॑ प॒शुभ्यः॑ । कृ॒षिर् वृ॒ष्टिर् यज॑मानाय कल्पतां ।
 शु॒भ्राः क॒न्या यु॒वतय॑-स्सुपे॑शसः । क॒र्मकृ॑त-स्सुकृ॑तो वी॒र्या॑वतीः ।
 विश्वा॑न् दे॒वान् ह॒विषा॑ वर्द्धयन्तीः ।

अ॒षाढाः काम॑ मुपयान्तु॒ यज्ञं॑ ॥

विश्वे॑भ्यो दे॒वेभ्य॑ स्स्वाहा॑ ऽषाढा॒भ्य स्स्वाहा॑ ॥

अ॒न॒प॒ज॒य्याय॑ स्वाहा॑ जि॒त्यै स्वाहा॑ ॥ 20

(उत्तराषाढा नक्षत्र देवतायै विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः)

21.नक्षत्रं – अभिजिद्

यस्मिन् ब्र॒ह्माभ्य॑जय॒थ् सर्व॑मेतत् । अमु॑ञ्च लो॒क मि॒दमू॑च॒ सर्वं॑ ।
 तन्नो॑ नक्षत्र-म॒भिजिद् वि॒जित्य॑ । श्रियं॑ दधा॒त्वह॑णीयमानं ।
 उ॒भौ लो॒कौ ब्र॒ह्मणा॑ सज्जि॒तेमौ॑ । तन्नो॑ नक्षत्र-म॒भिजिद् वि॒चष्टां॑ ।
 तस्मिन् व॒यं पृ॑तना॒ स्संज॑येम । तन्नो॑ दे॒वासो॑ अनु॒जान॑न्तु॒ कामं॑ ॥

ब्रह्म॒णो॒ स्वाहा॑ ऽभिजि॒ते स्वाहा॑ ।

ब्रह्म॒लोकाय॑ स्वाहा॑ ऽभिजि॒त्यै स्वाहा॑ ॥ 21

(अभिजित् नक्षत्र देवतायै ब्रह्मणे नमः)

22.नक्षत्रं – श्रवणं

शृ॒ण्वन्ति॑ श्रो॒णा-म॑मृतस्य गो॒पां । पु॒ण्याम॑स्या उप॒शृ॒णोमि॑ वाचं॑ ।
म॒हीं दे॒वीं वि॑ष्णुपत्नी मज्जू॒र्या । प्र॒तीची॑ मेना॒ं ह॒विषा॑ यजामः ।
त्रेधा॑ विष्णु॑-रुरुगा॒यो विच॑क्रमे । म॒हीं दि॒वं पृ॒थि॒वी-म॑न्तरिक्षं ।
तच्छ्रो॒णैति॑ श्रव॑-इच्छ॒माना॑ ।

पु॒ण्यं॑ इ॒लोकं॑ यज॒मानाय॑ कृ॒ण्वती॑ ॥

वि॒ष्णवे॑ स्वाहा॑ श्रो॒णायै॑ स्वाहा॑ ।

इ॒लोकाय॑ स्वाहा॑ श्रु॒ताय॑ स्वाहा॑ ॥ 22

(श्रवण नक्षत्र देवतायै विष्णवे नमः)

23.नक्षत्रं – श्रविष्ठा

अष्टौ॑ दे॒वा वस॑वस्सो॒म्यासः॑ । चत॑स्रो दे॒वी रज॑राः श्रवि॒ष्ठाः ।
ते य॒ज्ञं पा॑न्तु रज॒सः प॑रस्तात् । स॒म्व॑त्सरी॒ण-म॑मृतं॑ स्व॒स्ति ।
य॒ज्ञं नः॑ पा॑न्तु वस॒वः पु॑रस्तात् । दक्षि॑णतो॒-ऽभि॑यन्तु श्रवि॒ष्ठाः ।

पु॒ण्य॒न्नक्ष॑त्र॒मभि॑ सम्॒वि॒शाम॑ । मा॒ नो॒ अ॒रा॒ति-र॒घ॒श॒ꣳ सा॒गन्त् ॥

वसु॑भ्य॒ स्स्वाहा॑ श्रवि॑ष्ठाभ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥

अ॒ग्राय॑ स्वाहा॒ परी॑त्यै स्वाहा॑ ॥ 23

(श्रविष्ठा नक्षत्र देवतायै वसुभ्यो नमः)

24.नक्षत्रं – शतभिषक्

क्ष॒त्रस्य॑ रा॒जा वरु॑णोऽधि॒राजः॑ । नक्ष॑त्राणां॒ श॒तभि॑षग् वसि॑ष्ठः ।

तौ दे॒वेभ्यः॑ कृ॒णुतो॑ दी॒र्घमा॑युः । श॒तꣳ स॒हस्रा॑ भेष॒जानि॑ ध॒त्तः ।

य॒ज्ञ॒न्नो रा॒जा वरु॑ण॒ उप॑यातु । तन्नो॒ विश्वे॑ अ॒भिस॑म्यन्तु दे॒वाः ।

तन्नो॒ नक्ष॑त्रꣳ श॒तभि॑षग् जुषा॒णं । दी॒र्घमा॑युः प्र॒ति॒रद् भेष॒जानि॑ ॥

वरु॑णाय॒ स्वाहा॑ श॒तभि॑षजे॒ स्वाहा॑ ॥

भेष॑जेभ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥ 24

(शतभिषक् नक्षत्र देवतायै वरुणाय नमः)

25.नक्षत्रं – पूर्वप्रोष्ठपदा

अज॑ एक॒पा-दु॒दगात्॑ पु॒रस्तात्॑ । वि॒श्वा भू॒तानि॑ प्र॒ति मो॒दमानः॑ ।
 तस्य॑ दे॒वाः प्र॒सवं॑ य॒न्ति॒ सर्वे॑ ॥ प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒मृत॑स्य गो॒पाः ।
 वि॒भ्राज॑मान-स्स॒मिधान॑ उ॒ग्रः । आ॒न्तरि॑क्ष-म॒रुह॑द-ग॒न्धां ।
 तꣳ सूर्यं॑ दे॒व-म॒जमे॑कपादं । प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अनु॒यन्ति॒ सर्वे॑ ॥
 अजा॑यैक॒पदे॑ स्वाहा॑ प्रो॒ष्ठप॒देभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।
 तेज॑से स्वाहा॑ ब्र॒ह्मव॑र्चसाय स्वाहा॑ ॥ 25

(पूर्वप्रोष्ठपदा नक्षत्र देवतायै अजाय एकपदे नमः)

26.नक्षत्रं – उत्तरप्रोष्ठपदा

अहि॑ बु॒द्धि॒धन॑यः प्रथ॒मान॑ एति । श्रे॒ष्ठो दे॒वाना॑मु॒त मा॑नु॒षाणां॑ ।
 तं ब्रा॒ह्मणा॑-स्सो॒मपा॑-स्सो॒म्यासः॑ । प्रो॒ष्ठप॒दासो॑ अ॒भिर॑क्षन्ति॒ सर्वे॑ ।
 च॒त्वार॑ एक॒मभि॑ कर्म॒ देवाः॑ । प्रो॒ष्ठप॒दास॑ इति॒ यान्॑ वदन्ति ।
 ते बु॒द्धि॒नियं॑ परिषद्यꣳ स्तु॒वन्तः॑ । अहिꣳ र॒क्षन्ति॒ नम॑सोप॒सद्य॑ ॥
 अह॑ये बु॒द्धि॒न्याय॑ स्वाहा॑ प्रो॒ष्ठप॒देभ्य॑ स्स्वाहा॑ ।
 प्रति॑ष्ठायै स्वाहा॑ ॥ 26

(उत्तरप्रोष्ठपदा नक्षत्र देवतायै अहये बुद्धिन्याय नमः)

27. नक्षत्रं – रेवती

पू॒षा रे॒वत्य॑न्वेति॑ प॒न्थां॑ । पु॒ष्टि॒पती॑ प॒शुपा॑ वाज॑ब॒स्त्यौ ।
 इ॒मानि॑ ह॒व्या प्र॑यता जुषा॒णा । सु॒गैर्नो॑ या॒नैरु॑पयातां य॒ज्ञं ।
 क्षु॒द्रान् प॒शून् र॑क्षतु रे॒वती॑ नः । गा॒वो नो॑ अ॒श्वाँ अ॒न्वे॑तु पू॒षा ।
 अ॒न्नँ र॑क्षन्तौ बहु॒धा वि॑रूपं । वाजँ॑ स॒नुतां॑ य॒जमा॑नाय य॒ज्ञं ॥

पू॒ष्णे स्वा॑हा रे॒वत्यै॑ स्वा॒हा ॥

प॒शुभ्य॑ स्स्वा॒हा ॥ 27 (रेवती नक्षत्र देवतायै पूष्णे नमः)

28 नक्षत्रं – अश्विनी

तद॒श्विना॑-व॒श्वयु॑जोपयातां । शु॒भङ्ग॑मि॒ष्टौ सु॒यमे॑भिर॒श्वैः ।
 स्व॒न्नक्ष॑त्रँ ह॒विषा॑ यजन्तौ । म॒ध्वा संपृ॑क्तौ य॒जुषा॑ सम॒क्तौ ।
 यौ दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ह॒व्यवा॑हौ । वि॒श्वस्य॑ दू॒ता-व॒मृत॑स्य गो॒पौ ।
 तौ नक्ष॑त्रं-जु॒जुषा॑णो-पयातां । नमो॑ऽश्वि॒भ्यां कृ॑णुमो-ऽश्व॒युग्भ्यां॑ ॥

अ॒श्विभ्याँ॑ स्वा॒हा ऽश्व॑युग्भ्याँ॑ स्वा॒हा ॥

श्रो॒त्राय॑ स्वा॒हा श्रु॒त्यै स्वा॒हा ॥ 28

(अश्विनी नक्षत्र देवतायै अश्विभ्यां नमः)

29. नक्षत्रं – अपभरणी

अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र् भ॒रन्तु॑ । तद् य॒मो रा॒जा भ॒गवान्॑ वि॒चष्टां॑ ।
लो॒कस्य॑ रा॒जा म॒हतो॑ म॒हान् हि॑ । सु॒गन्तः॑ प॒न्थाम॑भयं कृ॒णोतु॑ ।
यस्मिन्॑ नक्ष॒त्रे य॒म ए॒ति रा॒जा॑ ॥ यस्मिन्ने॒न-म॒भ्यर्षि॑चन्त दे॒वाः ।
तद॑स्य चि॒त्रं ह॒विषा॑ य॒जाम॑ । अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र् भ॒रन्तु॑ ॥

य॒माय॑ स्वा॒हा ऽप॒भर॑णीभ्य॒ स्वाहा॑ ॥

रा॒ज्याय॑ स्वा॒हा ऽभि॒जित्यै॑ स्वा॒हा ॥ 29

(अपभरणी नक्षत्र देवतायै यमाय नमः)

30. अमावासि

नि॒वेश॑नी स॒ङ्गम॑नी व॒सूनां॑ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ व॒सू॒न्या-वे॒शय॑न्ती ।
स॒हस्र॑पोषं सु॒भगा॑ र॒राणा॑ सा न आ॒गन् वर्च॑सा स॒म्वि॑दाना ।
यत्ते॑ दे॒वा अ॒दधु॑र् भा॒गधे॒य-म॑मा॒वास्ये॑ स॒म्वस॑न्तो म॒हित्वा॑ ।
सा नो॑ य॒ज्ञं पि॒पृहि॑ वि॒श्ववा॑रे र॒यि॒त्रो धे॒हि सु॒भगे॑ सु॒वीरं॑ ॥

अ॒मा॒वा॒स्यायै॑ स्वा॒हा का॒माय॑ स्वा॒हा ऽग॑त्यै स्वा॒हा ॥ 30

(अमावास्यै नमः)

31. चन्द्रमा

न॒वो न॒वो भ॒वति॑ जा॒य॒मा॒नोऽ॒ह्नां॑ के॒तु-रु॒षसा॑ मे॒त्य॒ग्रे ।
 भा॒गं दे॒वेभ्यो॑ वि॒दधा॒त्याय॑न् प्र॒च॒न्द्र॒मास्ति॑रति दी॒र्घ॒मायुः॑ ।
 य॒मादि॒त्या अ॒शु॒माप्या॑य॒यन्ति॑ य॒मक्षि॑त-म॒क्षित॑यः पि॒बन्ति॑ ।
 तेन॑ नो रा॒जा वरु॑णो बृ॒हस्प॑ति रा॒प्याय॑यन्तु भु॒वन॑स्य गो॒पाः ॥
 च॒न्द्र॒म॒से स्वा॒हा प्र॒तीदृ॑श्यायै स्वा॒हा ।
 अ॒हो॒रा॒त्रेभ्य॑ स्स्वा॒हा-वर्द्ध॑मा॒सेभ्य॑ स्स्वा॒हा ।
 मा॒सेभ्य॑ स्स्वा॒हर्तु॑भ्य॒ स्स्वा॒हा । सं॒वँ॒थ्स॒राय॑ स्वा॒हा ॥ 31

(चन्द्रमसे नमः)

32. अहो रात्री

ये वि॒रूपे॑ स॒मन॑सा स॒म्व्य॑यन्ती । स॒मा॒नं त॑न्तुं प॒रिता॑-त॒नातै॑ ।
 वि॒भू प्र॒भू अ॒नु॒भू वि॒श्वतो॑ हु॒वे । ते नो॑ नक्ष॒त्रे ह॒वमा॑गमेतं ।
 व॒यं दे॒वी ब्र॒ह्म॒णा स॒म्वि॑दा॒नाः । सु॒र॒न्ना॒सो दे॒ववी॑तिं द॒धानाः॑ ।
 अ॒हो॒रा॒त्रे ह॒विषा॑ व॒र्द्धय॑न्तः । अ॒ति पा॒प्मान॑-म॒तिमु॑क्त्या ग॒मेम॑ ॥

अ॒हो॒ स्वा॒हा रा॒त्रि॒यै स्वा॒हा । अ॒ति॒मु॒क्त्यै॒ स्वा॒हा ॥ 32

(अहो रात्राभ्यां नमः)

33. उषा

प्र॒त्यु॒व दृ॒श्या॒यती॑ । व्यु॒च्छन्ती॑ दु॒हि॒ता दि॒वः ।
अ॒पो म॒ही वृ॒णु॒ते चक्षु॑षा । तमो॒ ज्योति॑ष्-कृ॒णोति॑ सू॒नरी॑ ॥
उ॒दु स्त्रि॒यास्स॑च॒ते सूर्यः॑ । स चा॒ उ॒द्यन्न॑क्ष॒त्र मर्चि॑मत् ।
तवे॑ दु॒षो व्यु॑षि सूर्यस्य च । सं॒भक्ते॑न ग॒मेम॑हि ॥

उ॒ष॒से स्वा॒हा व्यु॑ष्ट्यै स्वा॒हा ॥

व्यू॒ष॒ष्यै स्वा॒हा व्यु॑च्छन्त्यै स्वा॒हा ॥

व्यू॒ष्टा॒यै स्वा॒हा ॥ 33 (उषसे नमः)

34. नक्षत्रः

तन्नो॑ नक्ष॒त्र मर्चि॑मत् । भानु॑म॒त्तेज॑ उ॒च्छर॑त् ।
उप॑ य॒ज्ञमि॒हाग॑मत् । प्र॒नक्ष॑त्राय दे॒वाय॑ । इन्द्रा॑येन्दु॒ः हवाम॑हे ।
स न॑ स्सवि॒ता सु॒वथ् स॒निं । पु॒ष्टि॒दां वी॒रव॑त्त॒मं ॥

नक्षत्राय स्वाहो॑ दे॒ष्यते स्वाहा॑ ॥ उ॒द्यते स्वाहो॑-दि॒ताय स्वाहा॑ ॥
 हर॑से स्वाहा भर॑से स्वाहा ॥ भ्राज॑से स्वाहा तेज॑से स्वाहा ॥
 तप॑से स्वाहा ॥ ब्रह्मवर्च॑साय स्वाहा ॥ 34 (नक्षत्राय नमः)

35. सूर्यः

उ॒दु॒त्यं जा॒तवे॒दसं दे॒वं व॑हन्ति के॒तवः॑ । दृ॒शे वि॒श्वाय॑ सूर्यं ॥
 चि॒त्रं दे॒वाना॑ मु॒दगा॒दनी॑कं चक्षु॑र् मि॒त्रस्य॑ वरु॒णस्या॑ग्नेः ।
 आ॒प्ता द्या॒वापृ॑थि॒वी अ॒न्तरि॑क्षं सूर्य॑ आ॒त्मा जग॑तस्त॒स्थुष॑श्च ॥
 सूर्या॑य स्वाहा नक्ष॑त्रेभ्य॒ स्स्वाहा॑ ॥
 प्रति॑ष्ठायै स्वाहा ॥ 35 (सूर्याय नमः)

36. अदितिः

अ॒दि॒तिर्न उ॒रुष्य॑-त्वदि॒तिः श॑र्म यच्छतु । अ॒दि॒तिः पा॒त्व ह॑सः ।
 म॒हीमू॒षु मा॒तरं सु॒व्रता॑ना-मृ॒तस्य॑ पत्नी॒ मव॑से हुवेम ।
 तु॒विक्ष॑त्रा-म॒जर॑न्ती मुरु॒ची सु॒शर्मा॑ण-म॒दि॒ति सु॒प्रणी॑तिं ॥
 अ॒दि॒त्यै स्वाहा॑ प्रति॑ष्ठायै स्वाहा ॥ 36 (अदित्यै नमः)

37. विष्णुः

इ॒दं वि॒ष्णु॒र् वि॒च॒क्र॒मे त्रे॒धा नि॒द॒धे प॒दं । स॒मू॒ढ॒म॒स्य पा॒ञ्च॒ सुरे ।
 प्र॒त॒द्वि॒ष्णु॒ स्त॒व॒ते वी॒र्या॑य । मृ॒गो न भी॒मः कु॑च॒रो गि॒रि॒ष्ठाः ।
 य॒स्यो॒रु॒षु त्रि॒षु वि॒क्र॒म॒णेषु॑ । अ॒धि॒क्षि॒यन्ति॑ भु॒व॒ना॒नि वि॒श्वा ॥
 वि॒ष्ण॒वे स्वा॒हा य॒ज्ञाय॑ स्वा॒हा ।
 प्र॒ति॒ष्ठा॒यै स्वा॒हा ॥ 37 (विष्णवे नमः)

38. अग्निः

अ॒ग्नि॒र् मूर्धा॑ दि॒वः क॒कु॒त्प॒तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।
 अ॒पा॒ञ्च॒ रेता॑सि जि॒न्व॒ति ।
 भु॒वो य॒ज्ञ॒स्य र॒ज॒सश्च॑ ने॒ता य॒त्रा नि॒यु॒द्धिः स॒च॒से शि॒वा॒भिः ।
 दि॒वि मूर्धा॑नं द॒धि॒षे सु॒व॒र्षां जि॒ह्वा॒म॒ग्ने च॒कृ॒षे ह॒व्य॒वा॒हं ॥
 (अ॒ग्नये॑ नमः) 38

39. अनुमती

अ॒नु॒नोऽद्या॑नु॒म॒ति र्य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्य॒तां ।
 अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्य॒वा॒ह॒नो भ॒व॒तां दा॒शु॒षे म॒यः ।
 अ॒न्वि॒द॒नु॒म॒ते त्वं म॒न्या॒सै शं॒च नः॑ कृ॒धि ।

क्र॒त्वे॑ द॒क्षाय॑ नो हि॒नु प्र॒ण आयू॑र्षि तारिषः ॥

(अनुमत्यै नमः) 39

40. हव्यवाहः (अग्निः)

ह॒व्यवा॑ह॒मभि॑-मा॒तिषा॑हं॑ । र॒क्षो॒हणं॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुं ।
 ज्यो॑ति॒ष्मन्तं॑ दी॒द्यतं॑ पु॒रन्धि॑ । अ॒ग्नि॒ऽस्वि॑ष्ट कृ॒तमा॑ हु॒वेम॑ ।
 स्वि॑ष्ट म॒ग्ने अ॒भित॑त् पृ॒णाहि॑ । वि॒श्वा दे॒व पृ॒तना॑ अ॒भिष्य॑ ।
 उ॒रुन्नः॑ प॒न्थां॑ प्र॒दिशन्॑ वि॒भाहि॑ ।
 ज्यो॑ति॒ष्मद्धे॒ह्य ज॒रन्न॑ आयुः॑ ॥ (अग्नये नमः) 40

नक्षत्रदेवताभ्यो नमः

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑